

Uppföljning av avtalet
om medverkans- och
utställningsersättning

MU- avtalet

KULTURRÅDET

Sammanfattning

I regleringsbrevet för år 2021 fick Kulturrådet i uppdrag att göra en uppföljning av efterlevnaden och tillämpningen av avtalet om medverkans- och utställningsersättning, MU-avtalet, bland statliga och andra aktörer. Resultaten i rapporten bygger på en urvalsundersökning där 301 utställningsarrangörer besvarade enkäten, vilket gav en svarsfrekvens på 58 procent. I undersökningen framkommer följande resultat:

Tillämpningen av MU-avtalet har ökat. Drygt 70 procent av de svarande följer MU-avtalet, det är en betydande ökning jämfört med resultatet från 2013 års undersökning. De statliga utställningsarrangörerna är den arrangörskategori som följer MU-avtalet i störst utsträckning. Även om andelen som tillämpar MU-avtalet har ökat så finns det fortfarande statliga aktörer som inte använder det, trots att de är bundna att göra det. Regionala utställningsarrangörer tillämpar MU-avtalet i nästan lika stor utsträckning som de statliga aktörerna.

Begränsade ekonomiska resurser försvårar användandet. Knappt 20 procent anger att de inte följer MU-avtalet. Det är främst privata aktörer och ideella föreningar som inte tillämpar MU-avtalet i lika stor utsträckning. Som orsak till att inte följa avtalet anges främst begränsade ekonomiska resurser.

Svårigheter att betala ut medverkansersättningen. Bland de aktörer som tillämpar MU-avtalet anger nästan 60 procent att de betalar ut både utställningsersättning och medverkansersättning. Bland de arrangörer som inte tillämpar avtalet i sin helhet är det främst medverkansersättning som inte betalas ut. De svarande efterlyser utöver ökade ekonomiska resurser även tydligare skrivningar om medverkansersättning i avtalet för att underlätta utbetalningen.

Behov av mer kunskap och information om MU-avtalet. Drygt 8 av 10 upplever att de har tillräcklig information om MU-avtalets tillämpning. Samtidigt anser bara knappt hälften av de svarande att deras organisation har god kunskap om MU-avtalet. Det är främst privata aktörer och ideella föreningar som anger låg kunskap om MU-avtalet. De svarande anser att politiker är den grupp som i störst utsträckning behöver mer kunskap om MU-avtalet.

MU-avtalet är på rätt väg – men har utvecklingspotential. Enkätresultaten visar på flera positiva tendenser sedan undersökningen 2013 och många av de svarande är positiva till vad avtalet har inneburit för konstnärernas villkor. En förhållandevis liten andel anser att avtalet behöver förändras. Samtidigt visar vissa resultat att det fortfarande finns utmaningar i arbetet med MU-avtalet. Bland respondenterna framkommer också flera önskemål om insatser för att öka användningen av MU-avtalet. Önskemålen handlar om ökade resurser, en förenkling av och en större flexibilitet i avtalet, tydligare riktlinjer kring hur man beräknar ersättningarna och en förbättrad kommunikation kring avtalet.

Utvecklingsområden. I rapporten identifierar vi ett antal utvecklingsområden för det fortsatta arbetet med avtalet. Föreslagna utvecklingsområden för Kulturrådet är informationsinsatser om avtalet till arrangörer, framtagande av uppdaterat avtal, fördjupade studier av pandemins inverkan på arrangörernas användning av avtalet samt av de statliga aktörer som inte följer MU-avtalet, med tillhörande insatser för att öka användningen av avtalet. För andra aktörer föreslås ökade resurser från statliga, regionala och kommunala aktörer till utställningsarrangörer som tillämpar MU-avtalet samt en utveckling av en samlande intresseorganisation för utställningsarrangörer.

Innehåll

Inledning.....	4
Bakgrund	4
Syfte.....	6
Metod	6
Avgränsningar.....	8
Resultat	9
En majoritet följer MU-avtalet	9
Varför följs inte MU-avtalet?	10
Tillämpning av MU-avtalet.....	10
Användning av andra avtal utöver MU-avtalet.....	12
Vilka delar av MU-avtalet följs?	13
Orsaker till att inte följa MU-avtalet i sin helhet.....	14
Nivåer för utställningsersättning	14
När i processen träffas avtal?.....	15
Kostnader.....	16
MU-avtalets påverkan på utställningarna	17
Kunskap och information om MU-avtalet	17
Anslag från huvudmän	22
Respondenternas syn på MU-avtalet	24
Slutsatser.....	27
Referenser.....	35
Bilaga. MU-avtalet.....	36

Inledning

Bakgrund

MU-avtalet, eller *Avtal om upphovsmäns rätt till ersättning vid visning av verk samt medverkan vid utställning m.m.*, är ett ramavtal som har tecknats mellan staten genom företrädare från Kulturrådet och Konstnärernas riksorganisation, Svenska Fotografers Förbund och Föreningen Svenska Tecknare.

Avtalet gäller för statliga institutioner men principerna är avsedda att vara vägledande för alla utställningsarrangörer som får offentligt stöd och det används i allt större utsträckning av utställningsarrangörer i allmänhet. MU-avtalets två delar består av:

- *medverkansersättning* – som regleras i ett enskilt avtal som ska tecknas mellan arrangör och konstnär gällande konstnärens insatser och kostnader i anslutning till en utställning
- *utställningsersättning* – som genom tariffer fastställer ekonomisk ersättning till konstnärer för att ställa ut verk som konstnären äger.

Avtalets syfte är att skapa bättre förutsättningar för konstnärer inom bildkonst-, form- och konsthantverksområdet att få betalt för utfört arbete. För avtalet i sin helhet, se Bilaga.

Historisk tillbakablick

Centrala avtal om utställningsersättning till konstnärer har funnits i Sverige sedan 1970-talet, men har då endast reglerat utställningsersättning. I det första MU-avtalet som trädde i kraft 2009 fastställdes för första gången att arrangören ska upprätta ett enskilt avtal mellan konstnär och arrangör av konstupställning där bland annat ersättning för konstnärens medverkan ska regleras, det vill säga medverkansersättning. MU-avtalet från 2009 reviderades för att bli enklare och tydligare och det nuvarande MU-avtalet trädde i kraft den 1 juli 2014.¹

År 2016 lanserade regeringen en handlingsplan för bild och form som avsåg att stärka området med särskilt fokus på konstnärernas villkor. I handlingsplanen fastslog regeringen att MU-avtalet ska vara en förebild för hur offentliga och privata utställare ersätter konstnärer. Samma år tillsatte regeringen utredningen *Konstnärernas villkor* som innebar en översyn av de statliga insatserna och villkoren för professionellt verksamma konstnärer. Utredningen redovisade sitt betänkande *Konstnär – oavsett villkor? 2018*.² I betänkandet föreslogs att fler myndigheter inom museisektorn ska få i uppdrag att redovisa utbetalda ersättningar enligt MU-avtalet och att Kulturrådet skulle få ytterligare resurser för att förbättra arrangörernas och främjandeorganisationernas möjligheter att följa MU-avtalet.

I regeringens skrivelse från mars 2021, *Politik för konstnärers villkor* konstateras att det också är en angelägen fråga för staten att följa upp huruvida MU-avtalet används av icke-statliga aktörer eftersom en stor del av utställningsarrangörerna hör till denna kategori.³ I skrivelsen bedömer regeringen därför att Myndigheten för kulturanalys bör ges i uppdrag att följa upp efterlevnaden av MU-avtalet och att analysera huruvida det har utvecklats en branschpraxis på området. Uppdraget bör ges efter att Kulturrådets uppföljning av avtalet har genomförts så att Myndigheten för kulturanalys ska kunna använda den kunskap som uppföljningen ger i det bredare uppdraget.

1. Regeringsbeslut Ku2013/2363/KO och Ku2014/3/KO.

2. SOU 2018:23.

3. Regeringens skrivelse 2020/21:109.

Undersökningar som har gjorts av Konstnärsnämnden visar att konstnärer inom bildkonst, form och konsthantverk i Sverige länge har arbetat under sämre villkor än utövare inom andra konstområden.⁴ Med utgångspunkt i den övergripande kulturpolitiska prioriteringen att förbättra villkoren för den nyskapande kulturen är syftet med MU-avtalet att skapa bättre förutsättningar för professionella utövare inom bildkonst-, form- och konsthantverksområdet.

Kulturrådets roll

Även om MU-avtalet är juridiskt bindande endast för statliga utställningsarrangörer har Kulturrådet sedan det första MU-avtalet trädde i kraft haft som mål att avtalet ska vara normgivande för alla slags utställningsarrangörer. I regeringens beslut om MU-avtalet fastslås också att Kulturrådet har i uppdrag att göra avtalet allmänt känt.⁵

Enligt MU-avtalet ska det finnas en referensgrupp som avtalets parter⁶ gemensamt har tillsatt i syfte att följa upp hur avtalets bestämmelser implementeras och tillämpas. Referensgruppen kan även lämna vägledande uttalanden vid en eventuell tvist mellan en arrangör och en upphovsman⁷ om tillämpningen av avtalet. Gruppen ska utgöras av sju ordinarie ledamöter varav tre utses av Kulturrådet och tre av övriga parter. Parterna utser gemensamt en sjunde ledamot. Ordförandeskapet innehas av Kulturrådet.

En förutsättning för att få bidrag inom bildkonst, form och konsthantverk från Kulturrådet är att MU-avtalet följs i de fall det är tillämpligt. Kostnader för utställnings- och medverkansersättning ska inkluderas i budgeten till ansökan. En del av det beviljade beloppet reserveras som medverkans- och utställningsersättning till utställande konstnärer enligt MU-avtalet. Det reserverade beloppet bestäms utifrån hur mycket ersättning som har angetts i ansökans budget och hur mycket bidrag som projektet eller verksamheten har beviljats.

Kulturrådet genomför även årliga uppföljningar av i vilken grad institutioner som omfattas av kultursamverkansmodellen⁸ tillämpar avtalet. Detta sker i form av en enkät till de regionala utställningsarrangörerna. Resultatet presenteras i vår årsredovisning.

Tidigare rapporter

År 2013 genomförde Kulturrådet en uppföljning av MU-avtalet som resulterade i rapporten *MU-avtalet – nulägesanalys och förslag till revidering*.⁹ Syftet med rapporten var att göra en översyn av eventuella styrkor och brister i avtalet. Rapporten baserades på en enkät som skickades ut till 277 statliga, regionala och kommunala museer och institutioner som ställer ut bildkonst, form och konsthantverk samt andra arrangörer inom området. De övergripande resultaten var att avtalet behövde förtydligas och att det fanns behov av fortsatta informationsinsatser och resursförstärk-

4. Konstnärsnämnden, 2016.

5. Regeringsbeslut Ku2013/2363/KO och Ku2014/3/KO.

6. Avtalets parter är staten genom företrädare från Kulturrådet samt Konstnärernas riksorganisation, Svenska Fotografers Förbund och Föreningen Svenska Tecknare.

7. Kulturrådet använder begreppet upphovsman i stället för upphovsperson eftersom det är det begreppet som används i MU-avtalet och upphovsrättslagen.

8. Kultursamverkansmodellen innebär att varje region (utom Stockholm) årligen får en samlad summa statliga medel att fördela till regional kulturverksamhet i respektive län. Kulturrådet ansvarar för statens bidrag till regionerna.

9. Kulturrådet, 2013.

ning på bred nivå för att arrangörer skulle börja tillämpa avtalet i högre grad. MU-avtalet omförhandlades därefter av parterna och ett nytt avtal började gälla 2014.

Syfte

I regleringsbrevet för 2021 fick Kulturrådet följande uppdrag:

Uppföljning av avtalet om medverkans- och utställningsersättning

*Statens kulturråd ska göra en uppföljning av efterlevnaden och tillämpningen av avtalet om medverkans- och utställningsersättning bland statliga och andra aktörer. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Kulturdepartementet) senast den 1 oktober 2021.*¹⁰

Syftet är alltså att beskriva i vilken omfattning MU-avtalet tillämpas och på vilket sätt det görs. I rapporten ger vi svar på bland annat följande frågeställningar:

- Hur vanligt är det att följa MU-avtalet bland utställningsarrangörer?
- Hur tillämpas avtalet?
- Vilka nivåer för utställningsersättning används?
- När i processen träffas avtal?
- Vilka aktörer står för olika kostnader i avtalet?
- Vilken påverkan har MU-avtalet på utställningsverksamheten?
- Vilken kunskap har arrangörer och deras huvudmän om MU-avtalet?
- I vilken mån får arrangörerna anslag och ökade resurser via sina huvudmän?
- Hur ser arrangörerna på MU-avtalet och vilka förbättringsförslag finns?

Resultaten redovisas utifrån det totala antalet svarande samt i vissa fall utifrån arrangörskategorier. Dessutom görs vissa jämförelser med resultaten från undersökningen från 2013.

Metod

För uppdraget genomfördes en enkätundersökning som riktades till ett urval av utställningsarrangörer. Urvalet togs fram med hjälp av regionerna, där kriterierna för att en utställningsarrangör skulle motta enkäten var att arrangören hade ställt ut samtida bildkonst, form eller konsthantverk minst en gång under det senaste året samt att utställningsplatsen skulle vara tillgänglig för en allmänhet. I urvalet ingick dessutom de utställningsarrangörer som erhållit bidrag från Kulturrådet det senaste året och de regionala utställningsarrangörer som ingår i myndighetens årliga uppföljning av regionernas tillämpning av MU-avtalet i kultursamverkansmodellen.

Enkäten skickades ut till följande arrangörskategorier:

10. Regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende Statens kulturråd, Ku2021/00966 (delvis), Ku2021/01181 (delvis), Ku2021/01184.

Statliga arrangörer – här ingår de statliga myndigheter, museer och institutioner som har som uppgift att ställa ut bildkonst, form och konsthantverk, samt fyra av övriga tio statliga museer som ställer ut samtidskonst i tillräckligt stor utsträckning för att de ska bedömas vara av intresse för undersökningen. Även de ambassader som har kulturråd mottog enkäten.

Regionala arrangörer – i gruppen ingår regionala museer och konsthallar som ställer ut bildkonst, form och konsthantverk. Urvalet har gjorts utifrån de arrangörer som bedömdes ha tillräckligt frekventa utställningar med samtidskonst för att vara av intresse för undersökningen.

Kommunala arrangörer – gruppen utgörs av kommunala museer, konsthallar och kulturhus som ställer ut bildkonst, form och konsthantverk.

Privata arrangörer – här ingår privata konsthallar och andra arrangörer som drivs privat. Det kan till exempel handla om aktiebolag, kommanditbolag och handelsbolag samt enskilda firmor. Privata gallerier som enbart arbetar med provisionsförsäljning undantogs från enkätutskicket.

Ideella föreningar – i gruppen ingår konstföreningar med utställningsverksamhet, konsthantverksgrupper, konstnärsdrivna utställningsarrangörer och andra arrangörer som driver verksamhet i föreningsform.

Ekonomiska föreningar – gruppen utgörs till största del av konsthantverksgrupper och andra medlemsbaserade utställningsarrangörer.

Stiftelser – här ingår större utställningsarrangörer som drivs som stiftelser. Det innebär att även stiftelser som har en statlig, regional eller kommunal huvudman ingår i gruppen.

Urvalet uppgick slutligen till 523 arrangörer, varav 301 svarade på enkäten. Det ger en svarsfrekvens på 58 procent. Enkäten skickades ut via webbverktyget Questback under våren 2021. För att höja svarsfrekvensen skickades även två påminnelser ut till berörda aktörer.

Tabell 1 visar de olika arrangörskategorierna utifrån antal i urval, antal svarande, svarsfrekvens och andel i gruppen som besvarade enkäten. Utifrån de olika arrangörstyperna har stiftelser, ekonomiska föreningar och regionala aktörer högst svarsfrekvens (cirka 75 procent). Lägst svarsfrekvens har statliga aktörer, följt av kommunala aktörer. Den största gruppen bland de som besvarade enkäten är ideella föreningar, vilka utgör en dryg tredjedel av de svarande. Kommunala organisationer står för en dryg fjärdedel, medan stiftelser utgör 14 procent av de svarande. Övriga kategorier utgör 5–7 procent av de svarande.

Tabell 1. Antal i urval, antal svarande, svarsfrekvens och andel i gruppen svarande. Fördelning utifrån arrangörskategorier.

Arrangörskategori	Antal i urval	Antal svarande	Svarsfrekvens (%)	Andel i gruppen svarande (%)
Statlig	42	17	40	6
Regional	19	14	74	5
Kommunal	163	82	50	27
Privat	35	22	63	7
Ideell förening	181	103	57	34
Ekonomisk förening	28	21	75	7
Stiftelse	55	42	76	14
<i>Totalt</i>	<i>523</i>	<i>301</i>	<i>58</i>	<i>100</i>

Delas de svarande in i MU-avtalets fyra kategorier utifrån arrangörers storlek, i form av antal besökare per år, är det främst organisationer inom kategori 4, med färre än 10 000 besökare per år, som har besvarat enkäten. Över hälften av de svarande tillhör den kategorin. En knapp tredjedel av de svarande tillhör kategori 3 (10–50 000 besökare per år). Organisationer med ett större antal besökare i kategori 1 och 2 utgör knappt en tiondel av de svarande vardera.

Enkätkonstruktion

Innehållet i enkäten togs fram av Kulturrådets projektgrupp i samråd med MU-avtalets referensgrupp. I referensgruppen ingår representanter från Föreningen Svenska Tecknare, Konstnärernas riksorganisation, Svenska Fotografers Förbund, Kulturrådet, Moderna Museet, Värmlands Museum och Region Skåne.

Frågorna i enkäten utgjordes dels av frågor som, med viss variation, ställdes i förra undersökningen från 2013, dels av nya frågor som bland annat byggde på frågeställningar som framkommit under arbetet med MU-avtalet de senaste åren. En del frågor var inte obligatoriska och några av frågorna var följdfrågor, vilket innebär att alla frågor inte besvarades av samtliga svarande. Coronapandemin orsakade att många utställningsarrangörer tvingades att ställa in utställningar eller till och med stänga sina verksamheter under 2020 och 2021. I enkäten uppmanade vi respondenterna att svara på frågorna utifrån ett "normalt år" och bortse från pandemins påverkan på verksamheten. Efter insamlingens slut fick referensgruppen under hösten 2021 möjlighet att diskutera resultaten i enkäten och rapportens innehåll.

Avgränsningar

Den här rapporten beskriver MU-avtalet och dess tillämpning ur utställningsarrangörers perspektiv. Det är viktigt att betona att rapporten enbart ger den ena partens, arrangörens, bild av situationen. Den andra parten i avtalet, konstnärerna, kommer inte till tals i denna rapport, eftersom detta inte ingick i uppdraget. För att få en helhetsbild av MU-avtalets tillämpning vill vi dock betona vikten av att även detta perspektiv belyses framöver. Konstnärernas perspektiv har dock till viss del framkommit genom synpunkter från Konstnärernas riksorganisation (KRO) i referensgruppen.

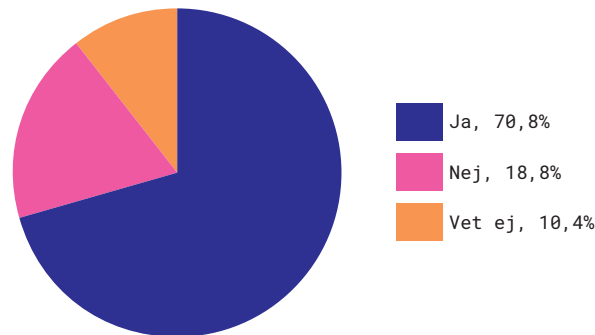
Eftersom denna rapport bygger på en urvalsundersökning av berörda aktörer och det dessutom finns ett bortfall på cirka 40 procent kan heller inte resultaten sägas ge en heltäckande bild av hur olika arrangörer tillämpar och upplever MU-avtalet. I vissa frågor bryts dessutom resultatet ned på de olika arrangörskategorierna, vilket gör att det i vissa grupper blir få svarande. Därför ska resultaten tolkas med viss försiktighet och mer ses som övergripande tendenser. Vi redovisar i rapporten antalet svarande i de olika frågorna med beteckningen "N".

I rapporten presenteras resultaten av i stort sett samtliga av enkätens frågor. Eftersom en mer övergripande kunskapssammanställning om MU-avtalets tillämpning länge har saknats kan denna genomgång förhoppningsvis bidra till att öka kunskapen om MU-avtalet och hur det tillämpas generellt för berörda parter.

Resultat

En majoritet följer MU-avtalet

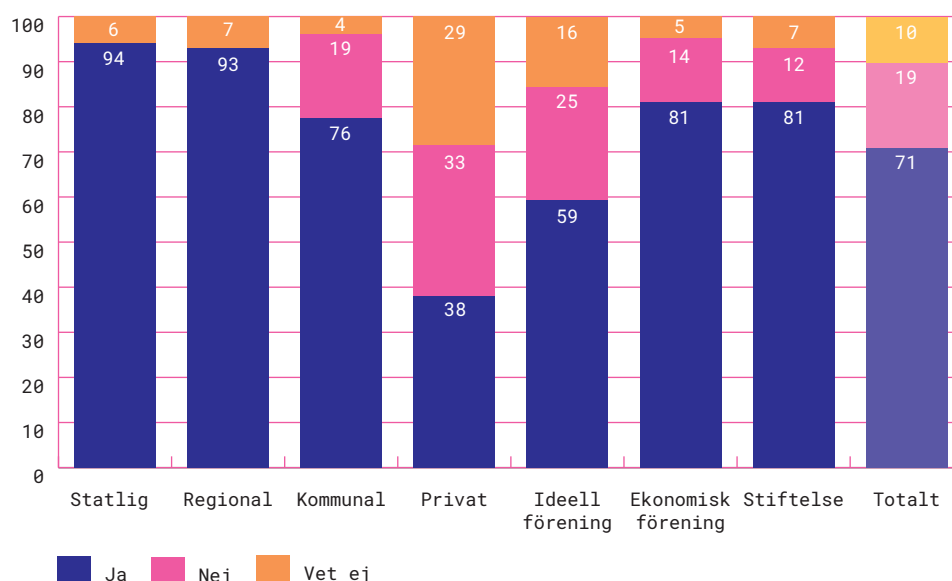
Av de svarande anger 7 av 10 arrangörer att de följer MU-avtalet vid visningar av verk, produktion av utställningar eller liknande (figur 1a). Knappt 20 procent följer inte MU-avtalet och en tiondel vet inte om de följer avtalet.

Figur 1a. Fördelning av svar på frågan "Följer ni MU-avtalet vid visningar av verk, produktion av utställningar eller liknande?" Procent. N=298.

Gör vi en jämförelse mellan i vilken grad olika arrangörstyper använder sig av MU-avtalet ser vi att det är vanligast att göra det bland statliga och regionala aktörer (figur 1b). I dessa kategorier svarar ingen att de inte använder sig av MU-avtalet. Det finns dock några svarande som anger "vet inte" på frågan. Minst vanligt att använda sig av MU-avtalet är det i gruppen privata aktörer, där en tredjedel anger att de följer MU-avtalet. Bland ideella föreningar anger 6 av 10 att de följer MU-avtalet. Jämfört med undersökningen från 2013 har andelen svarande som använder MU-avtalet ökat. I den undersökningen svarade 39 procent att de tillämpade MU-avtalet, medan 46 procent tillämpade annat avtal och 15 procent inte tillämpade något avtal alls. I de olika kategorierna ser vi en särskilt stor uppgång bland kommunala aktörer, där andelen som använder MU-avtalet har ökat från 31 till 77 procent.

Uppföljning av MU-avtalet

Figur 1b. Fördelning av svar på frågan "Följer ni MU-avtalet vid visningar av verk, produktion av utställningar eller liknande?" Arrangörskategorier. Procent. N=298.

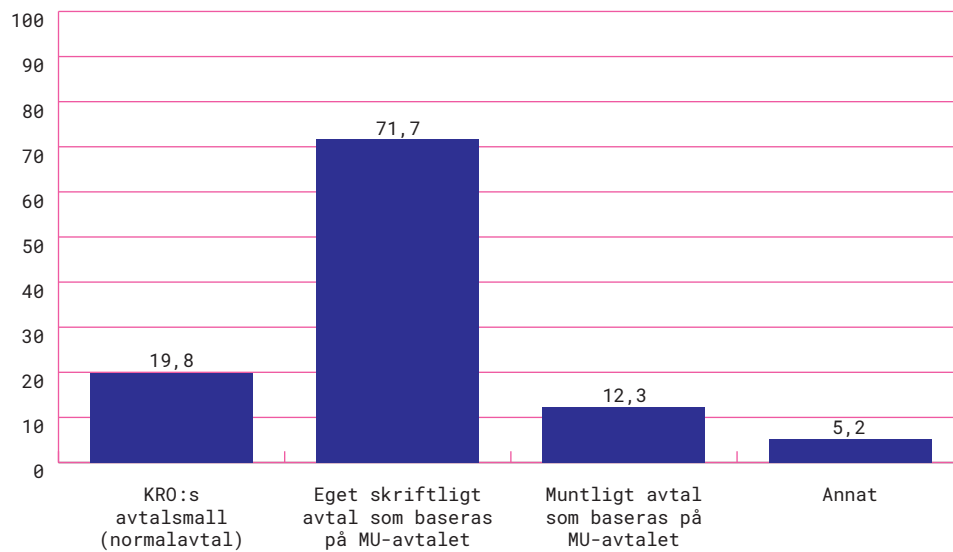
Varför följs inte MU-avtalet?

De svarande fick i fritext ange orsaker till att MU-avtalet inte följs. I svaren lyfts särskilt begränsade ekonomiska resurser fram som en orsak. Eftersom många av de svarandes verksamhet genomförs med ideella insatser saknas det helt enkelt finansiering för att följa avtalet. Andra orsaker som nämns är att avtalet är krångligt att följa, att beräkningen av ersättningarna är komplicerad och att arrangörerna inte visar verk av nu levande konstnärer. Vissa arrangörer ser det som en förmån för konstnärerna att de får ställa ut i deras lokaler. De anser sig därför inte behöva betala ersättning till de utställande konstnärerna.

För att de svarande ska kunna börja följa MU-avtalet anger de främst att de behöver ökade ekonomiska resurser. De efterlyser också en politisk vilja att följa avtalet och en större kännedom och förståelse för frågan. Riktade medel till kommunala utställningsarrangörer är också ett önskemål, liksom möjligheten att kunna ansöka om "snabba pengar" från olika slags bidragsgivare, det vill säga mindre summor för att kunna betala ut ersättning direkt.

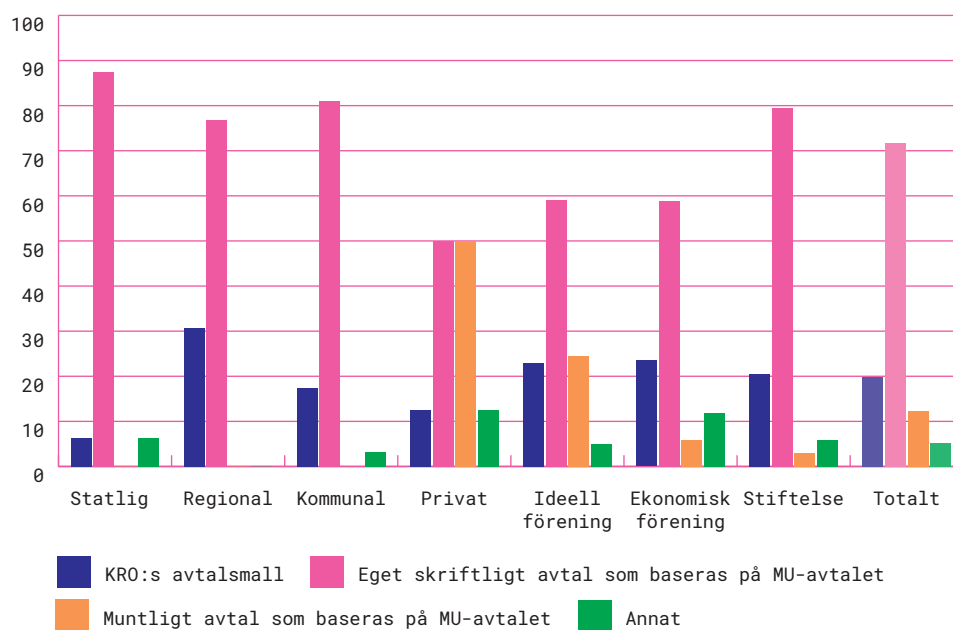
Tillämpning av MU-avtalet

Bland de arrangörer som svarar att de följer MU-avtalet är det klart vanligast att avtalet tillämpas genom ett eget skriftligt avtal som baseras på MU-avtalet, drygt 7 av 10 av de svarande anger det (figur 2a). Två av tio arrangörer använder sig av KRO:s avtalsmall, det så kallade normalavtalet, medan 12 procent av de svarande använder muntligt avtal som baseras på MU-avtalet.

Figur 2a. Fördelning av svar på frågan "Hur tillämpar ni MU-avtalet?" Procent. N=212.

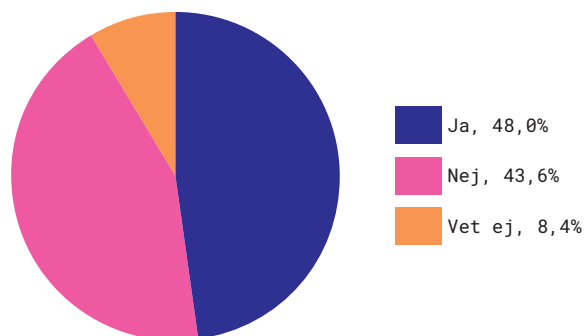
En uppdelning i arrangörskategorier visar att det bland samtliga kategorier är vanligast att använda ett eget skriftligt avtal som baseras på MU-avtalet (figur 2b). För de privata aktörerna är det dock lika vanligt att använda sig av muntliga avtal som baseras på MU-avtalet som att använda det skriftliga. Muntliga avtal förekommer även i viss utsträckning bland ideella föreningar, medan det inte är förekommande bland statliga och regionala aktörer. Att använda KRO:s avtalsmall är vanligast bland de regionala aktörerna, följt av ekonomiska och ideella föreningar.

Figur 2b. Fördelning av svar på frågan "Hur tillämpar ni MU-avtalet?" Arrangörskategorier. Procent. N=212.

Användning av andra avtal utöver MU-avtalet

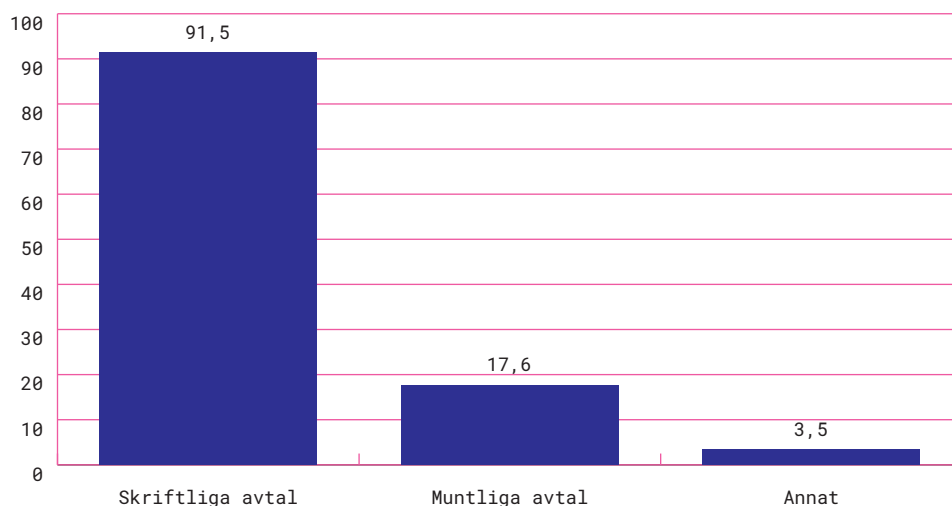
Det är ungefär lika vanligt att respondenterna använder andra typer av avtal för konstnärer, utöver MU-avtalet, som att de inte gör det (figur 3). Knappt hälften av organisationerna använder andra avtal. Drygt 8 procent har svarat "vet ej" på frågan.

Figur 3. Fördelning av svar på frågan "Använder ni andra typer av avtal för konstnärer, utöver MU-avtalet?" Procent. N=296.

En jämförelse mellan de olika arrangörskategorierna visar att det främst är privata aktörer som använder andra avtal. Ekonomiska föreningar använder andra avtal i minst utsträckning. Bland de statliga aktörerna anger 50 procent att de använder sig av andra avtal än MU-avtalet.

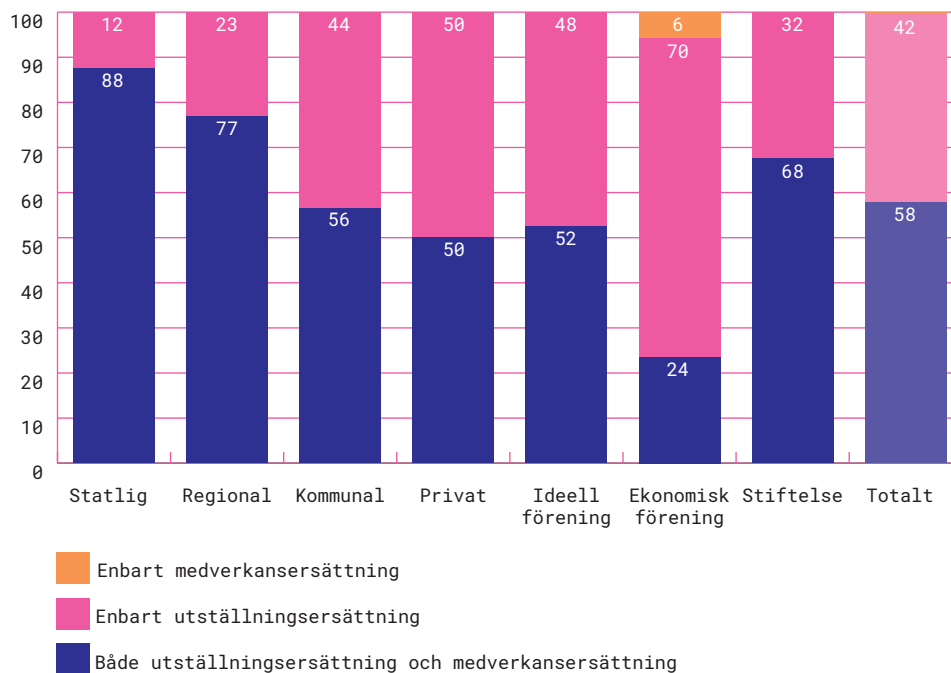
Bland de som anger att de använder andra avtal utöver MU-avtalet är det främst andra skriftliga avtal som används vid visningar av verk, produktion av utställningar eller liknande – drygt 9 av 10 organisationer anger det. Muntliga avtal används av 18 procent av de svarande (figur 4).

Figur 4. Fördelning av svar på frågan "Vilka andra typer av avtal använder ni vid visningar av verk, produktion av utställningar eller liknande?" Procent. N=142.

Vilka delar av MU-avtalet följs?

MU-avtalet består av två delar; dels en tariffdel som fastställer reglerade nivåer av utställningsersättning till konstnärerna, dels en del som fastställer att ett enskilt avtal ska upprättas mellan arrangör och upphovsman där medverkansersättningen ska regleras. Bland de aktörer som anger att de tillämpar MU-avtalet är det vanligast att följa båda MU-avtalets delar om utställningsersättning och om medverkansersättning, nära 6 av 10 organisationer följer båda delarna. Drygt 40 procent följer enbart utställningsersättningen, medan i princip ingen av de svarande enbart följer medverkansersättningen (figur 5). Jämfört med undersökningen från 2013 är det ungefär lika stor andel som följer avtalet i dess helhet och betalar ut både medverkans- och utställningsersättning, då var andelen 55 procent.

Figur 5. Fördelning av svar på frågan "Vilka delar av MU-avtalet följer ni?" Arrangörskategorier. Procent. N=211.

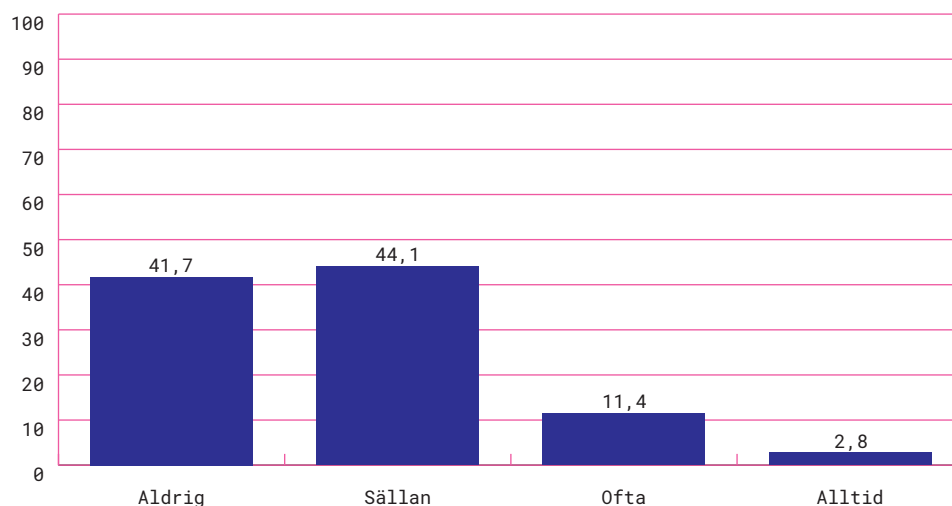
Det är främst statliga aktörer som betalar ut både utställnings- och medverkansersättning, 88 procent i den gruppen anger det. Därefter följer i tur och ordning regionala aktörer (77 procent), stiftelser (68 procent), kommunala aktörer (56 procent), ideella föreningar (52 procent) och privata aktörer (50 procent). Bland ekonomiska föreningar betalar endast en knapp fjärdedel både utställnings- och medverkansersättning. I den gruppen anger även 6 procent att de enbart betalar ut medverkansersättning. Observera att antalet svarande inom vissa av arrangörskategorierna är litet, vilket gör att resultaten bör tolkas med försiktighet.

Orsaker till att inte följa MU-avtalet i sin helhet

På frågan om varför respondenterna inte avtalar om medverkansersättning anges främst att aktörernas ekonomi inte tillåter att de betalar ut medverkansersättning, utan endast utställningsersättning. En svarande beskriver hur de betalar ut en högre utställningsersättning för att kompensera för utebliven medverkansersättning. En annan orsak är att ersättningen inte passar det sätt som aktörerna arbetar med utställningar. Det handlar till exempel om att arrangörerna inte har producerat utställningar där konstnärerna har arbetat fram nya verk till utställningar, utan att många av utställningarna har varit helt färdiga för hängning. Det kan också handla om att konstnärerna ställer ut i egen regi och att ersättningen därför inte betalas ut eller om att arrangörerna ställer ut så få levande konstnärer att ingen ersättning utbetalas. Ett annat problem som nämns är svårigheter att planera för medverkansersättning eftersom budgeten för en utställningsarrangör kan beslutas ett till tre år innan själva utställningsperioden. Några svarande anger att de inte visste att medverkansersättning fanns eller att de inte förstått att de har behövt betala ut det.

Nivåer för utställningsersättning

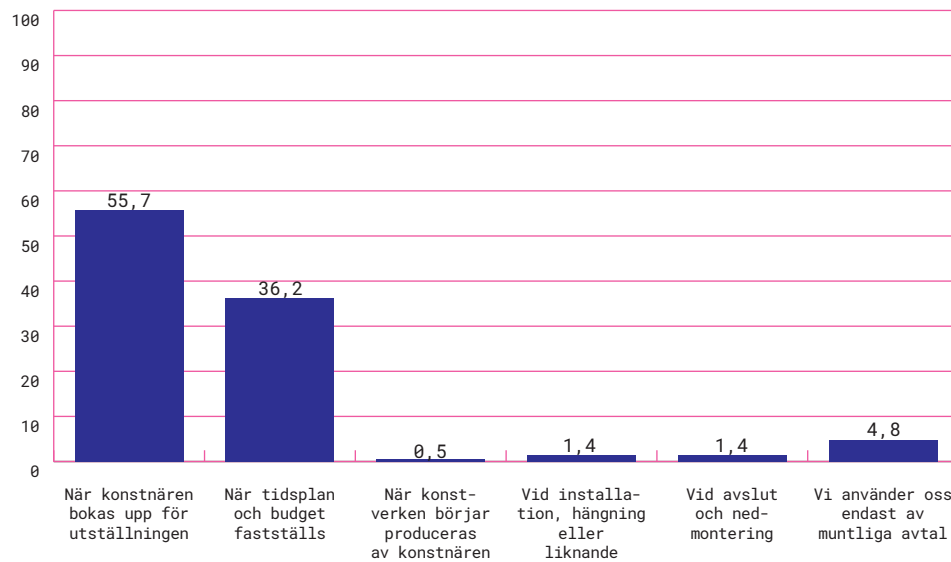
Drygt 40 procent av de svarande avtalar aldrig om högre utställningsersättning än de nivåer som anges i MU-avtalets bilagda tariff för miniminivåer. En ungefär lika stor andel, 44 procent, svarar att de sällan avtalar om högre nivåer, medan en dryg tiondel ofta avtalar om högre ersättningsnivåer än de som anges i MU-avtalet. Nära 3 procent avtalar alltid om högre utställningsersättning än nivåerna i MU-avtalet (figur 6). Jämfört med 2013 har andelen som aldrig avtalar om högre nivåer i utställningsersättning minskat. I 2013 års undersökning var det drygt hälften som uppgav att de aldrig betalar ut högre utställningsersättning än MU-avtalets miniminivåer, medan en tredjedel svarade att de sällan gör det.

Figur 6. Fördelning av svar på frågan "Hur ofta avtalar ni om högre utställningsersättning än de nivåer som anges i MU-avtalet?" Procent. N=211.

När i processen träffas avtal?

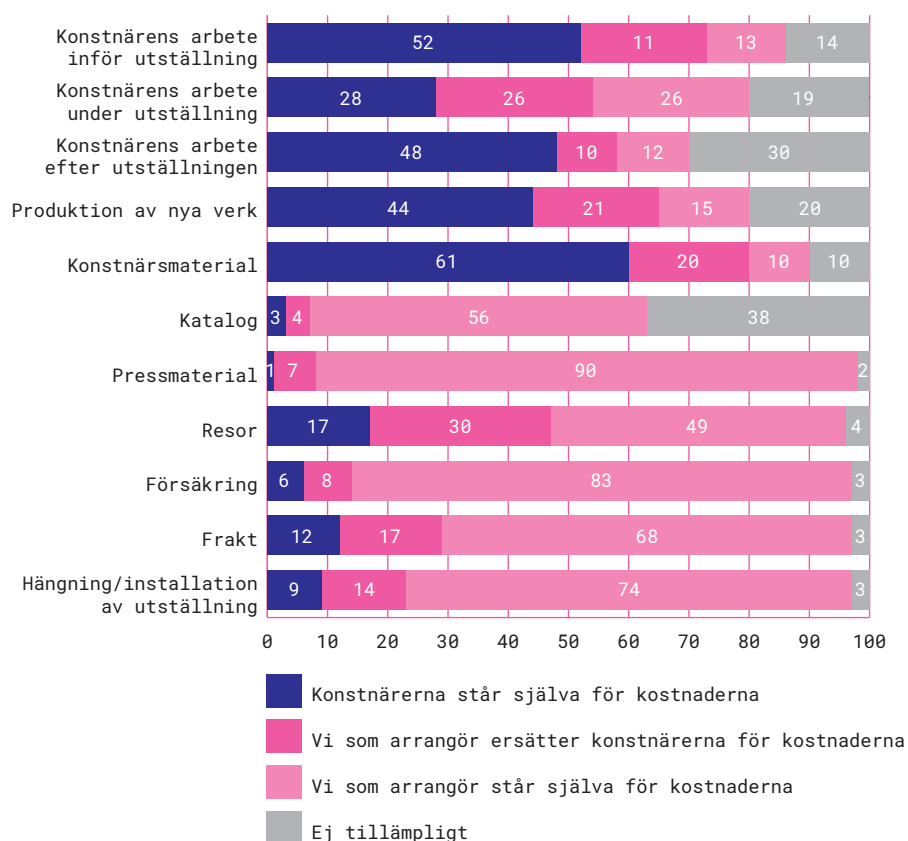
Mer än hälften (56 procent) av organisationerna träffar skriftliga MU-avtal när konstnären bokas upp för utställningen. En dryg tredjedel (36 procent) träffar avtalen när tidsplan och budget fastställs. För 5 procent av de svarande används endast muntliga avtal. Övriga svarsalternativ anges endast av någon enstaka respondent (figur 7).

Figur 7. Fördelning av svar på frågan "När i processen träffar ni i regel skriftliga MU-avtal?" Procent. N=210. Anmärkning: Alternativet "I samband med öppningen och mötet med allmänhet och publik" anges av 0 svarande.

Kostnader

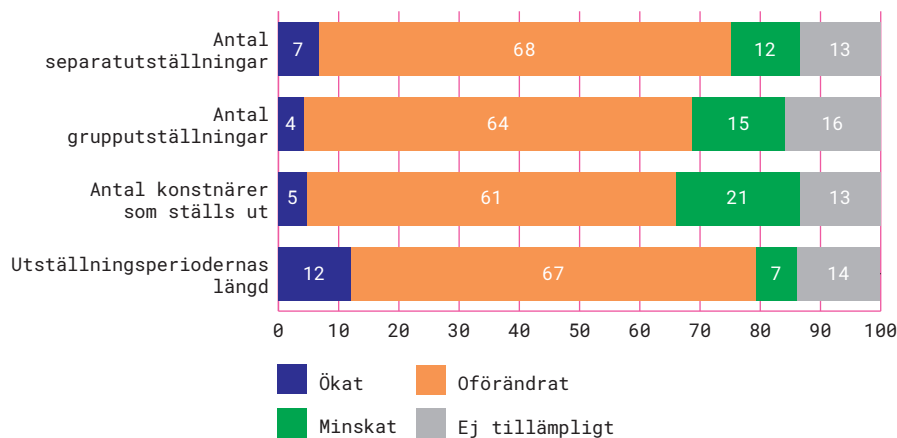
Respondenterna fick frågan om vem som i regel står för olika kostnader i de avtal som de tillämpar. Figur 8 visar att konstnärerna själva i hög grad står för konstnärsmaterial, produktion av nya verk samt arbetet inför och efter utställningen, det som i avtalet anges som medverkansersättning. Arrangörerna står i de flesta fall för kostnader för katalog, pressmaterial, resor, försäkring, frakt och hängning/installation av utställningen. Det är också vanligare att arrangörerna står för konstnärernas arbete under utställningen. Särskilt vanligt är det att de betalar för pressmaterial och försäkringar. I vissa fall ersätter arrangörerna konstnärerna för deras kostnader, men det sker i förhållandevis liten utsträckning. I de fallen det sker handlar det främst om resor och konstnärens arbete under själva utställningen.

Figur 8. Fördelning av svar på frågan "Vem står i regel för kostnaderna i de avtal ni tillämpar avseende följande? Ange den vanligaste lösningen." Procent. N=207-211.

MU-avtalets påverkan på utställningarna

När de svarande får frågor om huruvida MU-avtalet har påverkat utställningarnas antal och längd samt antal utställda konstnärer anser majoriteten att MU-avtalet inte har haft en sådan påverkan (figur 9). I de fyra frågorna som avser MU-avtalets påverkan anger mellan 61 och 68 procent att verksamheten är oförändrad. Det är en större andel som upplever att antalet grupputställningar och separatutställningar har minskat än vad det är som upplever att de har ökat. Detsamma gäller antalet konstnärer som ställs ut, där 21 procent svarar att antalet utställda konstnärer har minskat till följd av MU-avtalet. Det är dock en något större andel som anger att utställningsperiodernas längd har ökat (12 procent) än andelen som upplever att längden har minskat (7 procent). I 2013 års undersökning angav drygt hälften av de svarande som tillämpar MU-avtalet att det inte hade påverkat någon del av utställningsverksamheten.¹¹

Figur 9. De svarandes upplevelse av MU-avtalets påverkansgrad avseende utställningar. Procent. N=208–209.

Kunskap och information om MU-avtalet

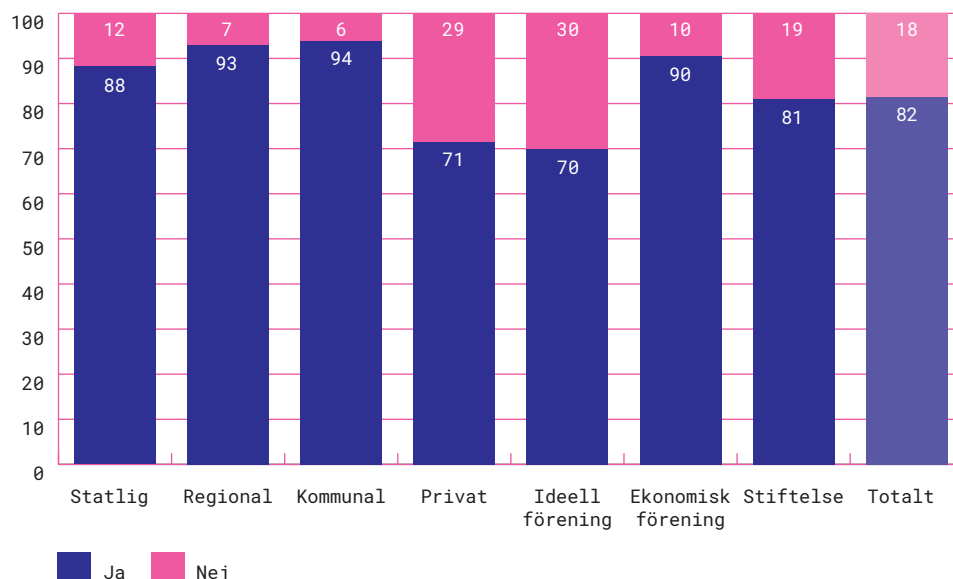
Erhållen information

Drygt 8 av 10 av de svarande upplever att de har tillräcklig information om MU-avtalets tillämpning (figur 10). Bland de olika organisationstyperna upplever kommunala (94 procent) och regionala arrangörer (93 procent) i högst grad att de har den information de behöver om MU-avtalets tillämpning. Bland statliga aktörer upplever 88 procent att de har tillräcklig information. Privata aktörer och ideella föreningar är de aktörer som i minst utsträckning upplever att de har tillräcklig information om MU-avtalet.

Jämfört med undersökningen från 2013 har andelen som anser att de har tillräcklig information om MU-avtalet ökat avsevärt. Andelen svarande som upplever att de har den information de behöver var 59 procent år 2013, jämfört med 82 procent 2021. Bland arrangörskategorierna har det främst skett en tydlig ökning bland de statliga aktörerna, där andelen nöjda har ökat från 38 procent till

11. I 2013 års undersökning fick respondenterna ange om MU-avtalet påverkat olika delar av utställningsverksamheten positivt, negativt eller inte alls.

88 procent. De regionala aktörerna hade även 2013 en stor andel som upplevde att de hade tillräcklig information. Andelen som upplevde det i den regionala gruppen var då 87 procent, jämfört med 93 procent 2021.

Figur 10. Fördelning av svar på frågan "Upplever du att ni som arrangör har den information ni behöver om MU-avtalets tillämpning?" Arrangörskategorier. Procent. N=298.

Vilken information om MU-avtalet saknas?

Bland de knappa 20 procent som anger att de inte har den information som behövs önskas mer information om MU-avtalet överlag. Några svarande har aldrig hört talas om avtalet tidigare. Andra vill gärna få en muntlig presentation av MU-avtalet och hur det ska tillämpas, gärna årligen som en påminnelse om att avtalet finns. Flera svarande efterfrågar rådgivning och kunskap om vem de kan kontakta för att få hjälp med att tolka avtalet. Som förslag nämns att Kulturrådet ska skicka ut en avtalsmall till samtliga berörda aktörer.

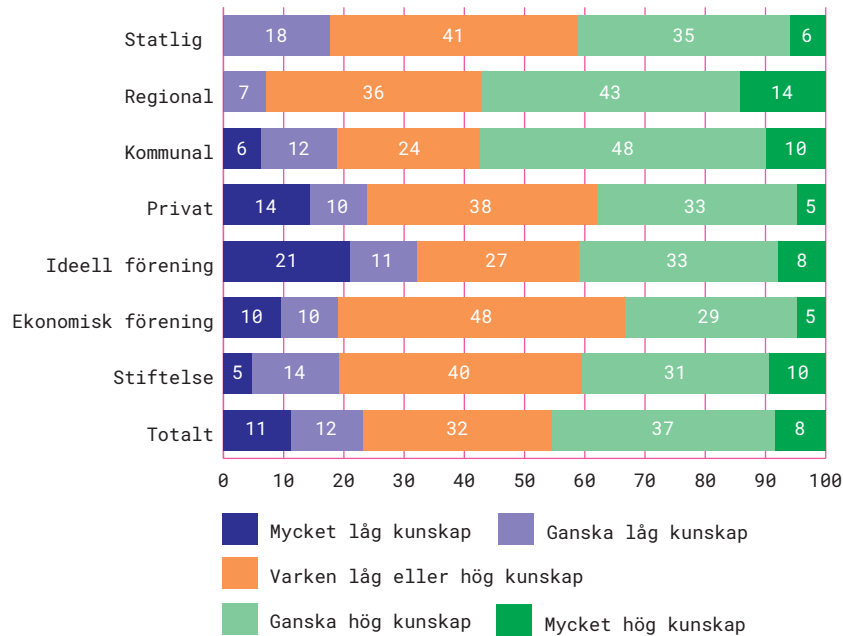
De svarande efterlyser också mer tydlighet i tariffdelen, till exempel när det gäller hur ersättningar ska räknas ut. Som exempel anges svårigheten att tolka avtalet när en utbetalning ska ske till två medverkande där den ena har F-skatt och den andre har A-skatt. Flera respondenter önskar även att medverkansersättningen skulle finnas specificerad i avtalet eller avtalsmallen. Flera konstföreningar anger att de har liten kunskap om MU-avtalet då den enda ingång de har till MU-avtalet är ansökan om utställningsersättning från Sveriges konstföreningar.

Knappt hälften upplever att de har god kunskap om MU-avtalet

Knappt hälften (45 procent) av de svarande upplever att deras organisation har ganska eller mycket hög kunskap om MU-avtalet (figur 11). En knapp tredjedel upplever att kunskapen varken är låg eller hög, medan 23 procent upplever ganska eller mycket låg kunskap om MU-avtalet i sin organisation.

Ser vi till hur de olika arrangörstyperna beskriver sin egen kunskap är det främst ideella föreningar (32 procent) och privata aktörer (24 procent) som uppger att de har låg kunskap. Kommunala och regionala aktörer är de grupper där störst andel uppger hög kunskap, knappt 6 av 10 anger ganska

eller mycket hög kunskap om MU-avtalet. I gruppen statliga aktörer, för vilka MU-avtalet är juridiskt bindande, är det en förhållandevis liten andel (41 procent) som upplever att den egna organisationen har ganska eller mycket hög kunskap om MU-avtalet.

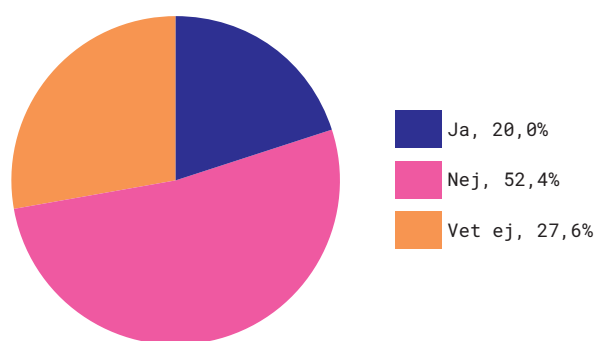

Figur 11. Fördelning av svar på frågan "Vilken kunskapsnivå upplever du att din organisation har om MU-avtalet?" Arrangörskategorier. Procent. N=295.

En liknande fråga ställdes i undersökningen 2013. Då svarade nästan tre fjärdedelar att de ansåg sig vara väl eller mycket väl insatta i MU-avtalet. I undersökningen konstaterades dock att det endast var drygt hälften som kände till och förstod innebörden av att MU-avtalet är ett ramavtal, vilket enligt rapporten kunde tyda på att de svarande överskattade den egna organisationens kunskap om avtalet.

Svårigheter att förstå MU-avtalet

En av fem organisationer anger att det finns delar av MU-avtalet som är svåra att förstå och tillämpa (figur 12). Drygt hälften upplever inte att sådana problem finns.

Figur 12. Fördelning av svar på frågan "Finns det delar av MU-avtalet som är svåra att förstå och tillämpa?" Procent. N=210.

De respondenter som angav svårigheter fick i fritextsvar utveckla vad som är särskilt svårt att förstå i MU-avtalet. Den vanligast beskrivna svårigheten är tillämpningen av medverkansersättningen. Svårigheten handlar enligt de svarande bland annat om att utställningsproduktioner ofta är ett flytande, processinriktat arbete som förändras under projektets gång, vilket gör det svårt att skriva avtal som motsvarar det verkliga förloppet. Svaren handlar också om att de upplever svårigheter med att tillämpa avtalet på olika sorters utställningar. De uppfattar att det finns oklarheter i hur avtalet ska tolkas vid olika sorters utställningar, såsom nyproducerade verk, performance, utställning i offentlig miljö och olika typer av installationer.

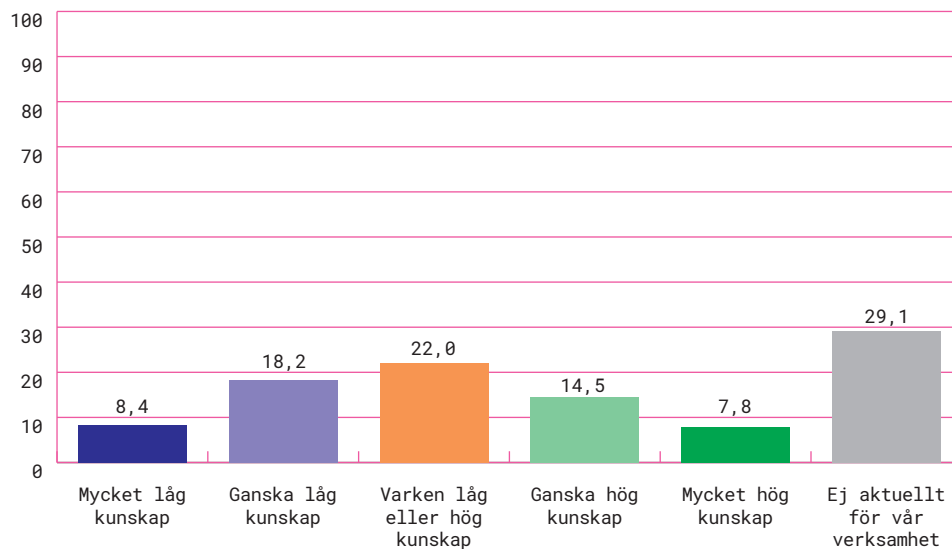
De svarande anger vidare att de ibland ställs inför frågor som saknar direkt svar i avtalet och att det då kan vara svårt att ta reda på svaren. Det finns inte heller någon person eller aktör som kan granska avtalen med konstnärerna innan de tecknas. Upplevelsen är att avtalet är utformat efter hur verksamheten på traditionella konsthallar och konstmuseer ser ut, vilket gör det trubbigt att tillämpa på andra sorters museer och utställningsarrangörer. Som exempel nämns svårigheter med att klargöra om en utställning är en separatutställning eller en gruppställning när ett eller fler konstnärliga verk som ägs av konstnären ingår i en större utställning med föremål eller verk ur museets samling.

De svarande upplever också att språket i avtalet är svårt att förstå och att formuleringarna i avtalet borde blir tydligare. Det anses även svårt att administrera ersättningarna enligt avtalet till internationella konstnärer.

Kunskapsnivå bland huvudmän

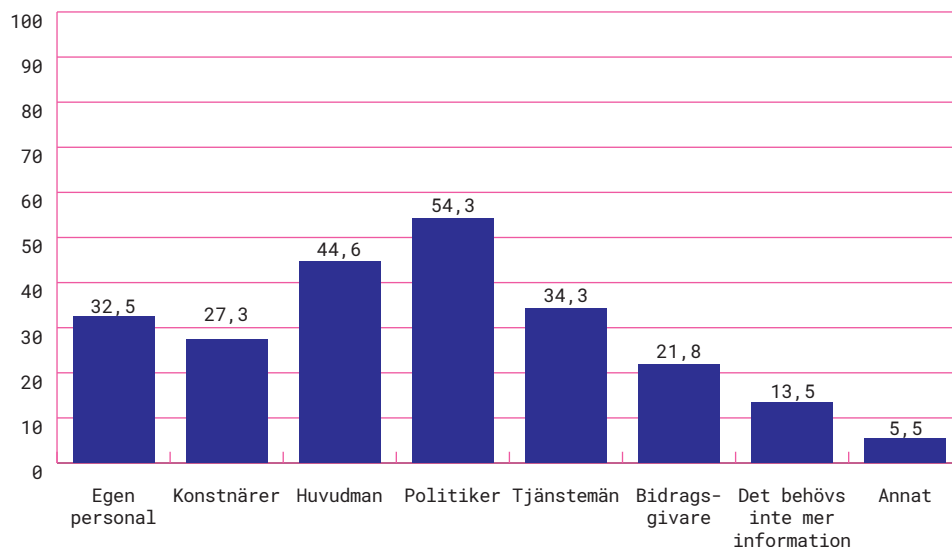
I enkäten ställs ett antal frågor om huvudmän. Med huvudman avses en myndighet eller organisation som, oftast juridiskt och ekonomiskt, har ansvaret för en verksamhet. I frågorna som rör huvudmän avses här stat, region eller kommun som huvudmän för den aktuella utställningsverksamheten. Det är dessa huvudmän som beslutar om budget för verksamheten. De regionala och kommunala huvudmännen kan även ta principbeslut om att MU-avtalet ska följas, vilket har skett i vissa kommuner och regioner.

När respondenterna ska beskriva huvudmännens kunskapsläge om MU-avtalet är det ungefär lika stora andelar som anger att huvudmännen har låg kunskap som att de har hög kunskap (figur 13). Bland de svarande anger 27 procent att huvudmännen har ganska eller mycket låg kunskap, 22 procent anser att huvudmännen varken har låg eller hög kunskap och 22 procent upplever att de har ganska hög eller mycket hög kunskap. Knappt 3 av 10 svarande uppger att de inte har huvudmän.

Figur 13. Fördelning av svar på frågan "Vilken kunskapsnivå upplever du att er huvudman (kommunal, regional eller statlig) har om MU-avtalet?" Procent. N=296.

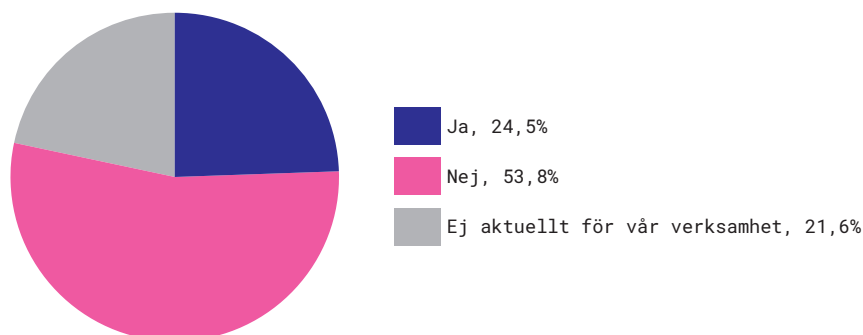
Om vi ser till vilka aktörer som respondenterna efterfrågar mer kunskap hos så är det främst politiker som anses behöva mer kunskap om MU-avtalet (figur 14). Mer än hälften av de svarande (54 procent) efterfrågar det. Även huvudmän (45 procent) och tjänstemän (34 procent) upplevs i viss grad behöva kunskap om MU-avtalet och vad det innebär. En tredjedel av de svarande anger att den egna personalen på organisationen behöver mer kunskap och 27 procent svarar att konstnärerna skulle behöva mer kunskap om MU-avtalet. Drygt 10 procent av de svarande anser dock att det inte behövs mer information. Resultaten visar på samma tendenser som en liknande fråga i undersökningen från 2013, där politiker ansågs vara i störst behov av informationsinsatser, följt av huvudmän. En tredjedel av de svarande ansåg då att den egna personalen behövde information om MU-avtalet och nästan en tredjedel ansåg att konstnärer var i behov av information.

Figur 14. Fördelning av svar på frågan "Vem/vilka tycker du behöver mer kunskap om MU-avtalet och vad det innebär?" Procent. N=289. Anmärkning: Respondenten kunde ange flera svar.

Anslag från huvudmän

En fjärdedel av de svarande får särskilda anslag från sin huvudman (kommunal, regional eller statlig) för ersättningar som betalas i samband med utställningar enligt MU-avtalet (figur 15). Drygt hälften av respondenterna får inte sådana ersättningar. För en dryg femtedel är frågan inte aktuell eftersom de inte har huvudmän.

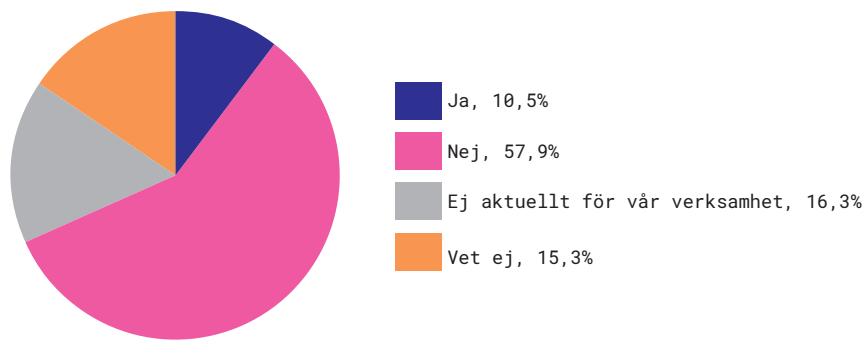

Figur 15. Fördelning av svar på frågan "Får ni särskilda anslag från er huvudman (kommunal, regional eller statlig) för ersättningar som betalas i samband med utställningar enligt MU-avtalet?" Procent. N=208.

Det är ganska ovanligt att arrangörernas tillämpning av MU-avtalet har lett till ökade resurser från deras huvudmän, endast drygt en av tio respondenter anger att det har skett (figur 16). För knappt 6 av 10 organisationer har inte tillämpningen av MU-avtalet lett till ökade resurser, medan 15 procent inte vet om det har inneburit ökade resurser. För drygt 16 procent var frågan inte aktuell eftersom de inte har någon huvudman.

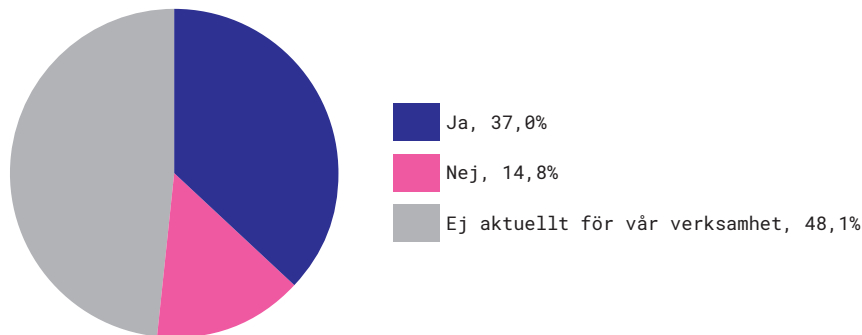
Till frågan om särskilda anslag från huvudmän fick respondenterna möjlighet att ge kommentarer. I kommentarerna beskrivs främst hur de inte har fått ekonomiska uppräknings av MU-avtalet, trots att de varit tydliga med att MU-avtalet har inneburit ökade kostnader sedan det infördes. På kommunal nivå nämns att resurserna snarare har minskat på grund av sparkrav inom kommunen. Andra svarande anger att vissa regioner arbetar systematiskt med frågan. Arrangörerna har fått extra medel för medverkansersättning som sedan har blivit permanent. Detta har bland annat skett i Västra Götalandsregionen, där satsningen inneburit ökade ersättningar till utställande konstnärer och gjort arrangörerna mer attraktiva som utställare.

Den övergripande bilden är dock att kommunala och regionala huvudmän inte verkar ta MU-avtalet i särskilt beaktande i rollen som bidragsgivare. Däremot upplevs statliga bidragsgivare, som Konstnärsnämnden och Kulturrådet, ha en bättre kunskap om hur MU-avtalet påverkar arrangörernas ekonomi.

Figur 16. Fördelning av svar på frågan "Har er tillämpning av MU-avtalet lett till ökade resurser från er huvudman (kommunal, regional eller statlig)?" Procent. N=209.

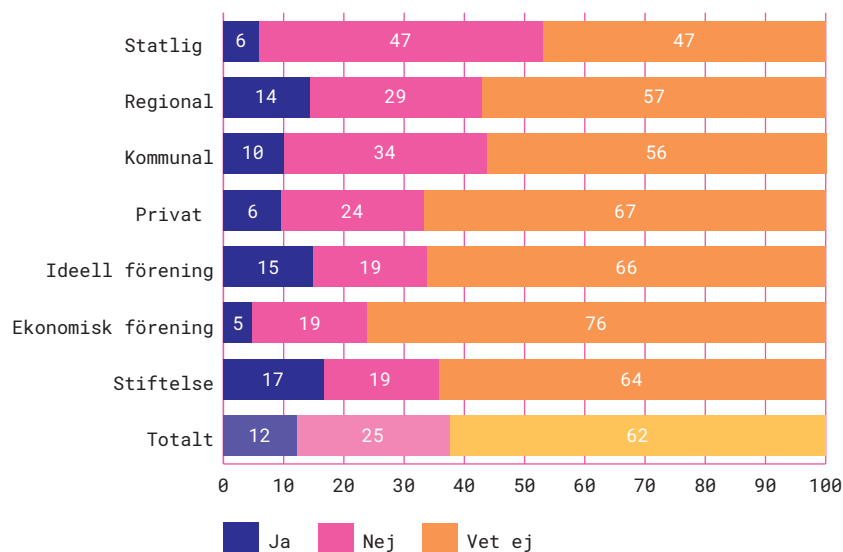
Nära fyra av tio respondenter anser att en uttalad ambition att börja tillämpa MU-avtalet i organisationen skulle vara till hjälp i samtal om ökade resurser från huvudmannen (figur 17). Knappt 15 procent upplever inte det, medan nästan hälften anger att frågan inte är aktuell för deras verksamhet. Eftersom antalet svarande på frågan endast var 54 bör resultaten tolkas med försiktighet. Jämfört med 2013 års undersökning, då 19 procent av de svarande uppgav att en ambition att tillämpa MU-avtalet hade varit till hjälp i resursförhandlingar, har alltså andelen som upplever detta ökat.

Figur 17. Fördelning av svar på frågan "Skulle en uttalad ambition att börja tillämpa MU-avtalet i er organisation vara till hjälp i samtal om ökade resurser från er huvudman (kommunal, regional eller statlig)?" Procent. N=54.

Respondenternas syn på MU-avtalet

En majoritet (62 procent) av respondenterna svarar "vet ej" på frågan om de tycker att MU-avtalet behöver förändras (figur 18). Bland övriga är det en större andel (25 procent) som inte anser att avtalet behöver förändras, än andelen som tycker att en förändring bör ske (12 procent). Delar vi in de svarande utifrån organisationstyper är det i stiftelser och ideella föreningar ungefär lika stora andelar som anser att MU-avtalet bör och inte bör förändras. Bland statliga aktörer är det en betydligt större andel som inte anser att MU-avtalet bör förändras (47 procent) jämfört med andelen som anser att detta bör ske (6 procent).

Figur 18. Fördelning av svar på frågan "Tycker du att MU-avtalet behöver förändras?" Arrangörskategorier. Procent. N=296.

Vad behöver förändras i MU-avtalet?

När respondenterna i fritextsvar utvecklar vad som behöver förändras i MU-avtalet är det främst ett *förenklat avtal* som efterfrågas. Avtalet behöver bland annat bli enklare att tillämpa för andra typer av utställningar än rena konstutställningar, exempelvis för kulturhistoriska museer där en utställning kan pågå under ett år och där det visas ett enda fotografi som upphovsmannen har rätt till ersättning för.

Det efterfrågas också en *större flexibilitet* i avtalet när det gäller utställningsformer som skiljer sig från de mer traditionella utställningarna i en utställningslokal. Olika slags samarbeten kring längre processer mellan konstnär och utställningsarrangör uppges bli allt vanligare i samtidskonsten. De svarande efterfrågar även digitala visningsersättningar för konstnärer som visar digitala verk.

Vissa av de svarande efterlyser *tydligare riktlinjer* kring hur man beräknar medverkansersättning och utställningsersättning utifrån utställningens storlek och önskar en mer detaljerad separering av utställningskategorier.

I fritextsvaren framkommer också synpunkter på ersättningsnivåerna för de två delarna av MU-avtalet. När det gäller utställningsersättningen har respondenterna olika uppfattning om nivåerna i avtalets tariffdel. De flesta menar att de är för låga, medan andra upplever att de är för höga. Avseende

medverkansersättningen anser ett flertal att den är för hög för att kunna tillämpas och en del hävdar att det i realiteten endast är utställningsersättningen som arrangörer menar när de påstår att de följer MU-avtalet. Andra anser att medverkansersättningen måste räknas upp och att nivån på ersättningen inte ska bero på i vilken grad konstnärerna är bra på att förhandla sig fram till en rimlig ersättning. Arrangörerna ska betala för nedlagt arbete och inte endast för kostnader som till exempel rör frakt och försäkring. En aktör föreslår att medverkansersättningen ska vara tvingande.

En svarande menar att det finns en obalans mellan de utställningsarrangörer som har statligt och regionalt stöd, och som därför har bättre möjligheter att följa avtalet, och mindre konstinstitutioner i till exempel kommunal regi, som inte har möjlighet att göra det i samma utsträckning. Det framkommer också önskemål om att Kulturrådet ska ha en ökad dialog med olika typer av utställningsarrangörer.

Förslag på åtgärder som kan öka tillämpningen av MU-avtalet

I de svarandes fritextsvar om hur man kan öka tillämpningen av MU-avtalet är den vanligast föreslagna åtgärden *ökad finansiering*. Stödet behöver komma både från statlig, regional och kommunal nivå. Ett förslag handlar om ökade möjligheter för kommunala utställningsarrangörer att söka statliga och regionala medel, eftersom de statliga anslagen inte anses komma den kommunalt finansierade kulturen till del. Många av de svarande föreslår också en möjlighet att söka ett separat stöd som kan täcka kostnader för ersättning enligt avtalet.

På den regionala nivån framhålls vikten av att anslagssystemen inom kultursamverkansmodellen fungerar. Som åtgärd föreslås att regionerna ska fördela stimulansmedel och att Kulturrådet fortsätter sin dialog med regionala kulturchefer för att öka kunskapen om MU-avtalet.

Det andra återkommande temat i fritextsvaren är *förbättrad information om MU-avtalet* för att göra det mer förankrat bland politiker, tjänstemän, arrangörer och konstnärer. De svarande efterfrågar särskilt ökad kunskap om avtalet hos politiker och beslutsfattare som styr över budgetarna, inte minst på kommunal nivå. Enligt vissa av de svarande finns det god kunskap och uppföljning lokalt på tjänstemannanivå, men kunskapen bland politiker är lägre. Som åtgärd ges förslag på en ny MU-kampanj med riktad information till konstnärer, huvudmän, politiker och tjänstemän. Kulturrådet föreslås stå för denna informationsinsats. En respondent föreslår att det ska skickas ut lättläst information om MU-avtalet varje år tillsammans med en mall för avtalsskrivning. Det efterfrågas även en ansökningsblankett för ersättning tillsammans med utställningskontrakt som utställningsarrangören ska tillhandahålla, så att rutinerna för avtalsskrivning kan förbättras.

En del respondenter pekar på att vissa konstnärer har bristande kunskaper om MU-avtalet, avtalsskrivande och företagsekonomi och föreslår därför ökade utbildningsmöjligheter för konstnärer i ekonomifrågor.

Det tredje återkommande temat i fritextsvaren handlar om *förtydliganden i avtalet och förbättrad uppföljning*. De svarande menar att flera krav i avtalet är orealistiska för mindre institutioner att betala och att det därför behövs en mindre omfattande version av avtalet. Det efterfrågas även ett förenklat avtal för medverkansersättningen, till exempel fasta summor eller mallar eftersom uträkning av timarvode kan vara svårt. Det finns också önskemål om olika tariffer som baseras på antalet timmar som läggs ned i en utställning. Ett förslag är att synliggöra konstnärens egen insats i budgeten så att den verkliga kostnaden för att anlita konstnären tydliggörs. Det ges även förslag på tydligare riktlinjer för vandringsutställningar, eftersom det i dag är dyrt att använda verk av konstnärer som ska ställas ut på olika platser i landet.

En del av de svarande önskar högre krav på att utställningsarrangörer med publik verksamhet och statligt uppdrag ska följa MU-avtalet. För att kontrollera detta föreslås stickprov eller liknande. En

respondent menar att även kommuner borde tvingas följa MU-avtalet och att budgeten ska förstärkas för att möjliggöra detta.

Respondenternas övriga reflektioner

I respondenternas övriga reflektioner kring MU-avtalet framkommer att flertalet är väldigt positiva till avtalet och det anses ha stärkt konstnärernas villkor. Avtalet uppges ha inneburit ett lyft för utställningsverksamheten och det har förenklat förhandlingsläget om ersättningar mellan arrangörer och konstnärer. Det har även inneburit en tydligare och bättre fördelning av statliga resurser, samtidigt som problem med jäv och godtycklighet har minskat. De svarande betonar att de i sin roll som konstinstitutioner ser det som viktigt att konstnärer kan leva och försörja sig på sitt yrke. Avtalet har också skapat en större medvetenhet kring arvodering generellt, till exempel gällande KRO:s och KLYS arvodesrekommendationer som ibland används som en del av avtalet när det gäller att beräkna nivån på medverkansersättningen.

De svarande konstaterar vidare att MU-avtalet är ett bra stöd för att få en uppfattning om rimliga ersättningsnivåer för konstnärerna. Även om arrangörerna sluter individuella avtal med varje konstnär beroende på uppdraget och verket, så fungerar MU-avtalet som en bra utgångspunkt. Respondenterna konstaterar dock att avtalet inte är tillräckligt för att kompensera konstnärernas och de fria utställningsarrangörernas bekymmersamma ekonomiska arbetsförhållanden.

Slutsatser

I den här rapporten har vi undersökt i vilken utsträckning och på vilket sätt utställningsarrangörer tillämpar MU-avtalet. Resultaten bygger på en urvalsundersökning där 301 arrangörer besvarade enkäten, vilket gav en svarsfrekvens på 58 procent. Resultaten kan därför inte sägas ge en heltäckande bild av hur olika arrangörer upplever och använder sig av MU-avtalet. I undersökningen framkommer dock ett antal resultat som Kulturrådet anser bör lyftas fram för det fortsatta arbetet med MU-avtalet.

Tillämpningen av MU-avtalet har ökat

Enligt enkätundersökningen följer drygt 70 procent av de svarande MU-avtalet. Det är en betydande ökning jämfört med resultatet från 2013 års undersökning, då endast 39 procent uppgav att de använde avtalet. Ett nytt, reviderat MU-avtal började gälla 2014. Syftet med revideringen var att avtalet skulle bli tydligare, lättare att tillämpa och att användningen därigenom skulle öka. Ökningen i användande jämfört med 2013 kan möjligen härledas till det nya avtalets enklare och tydligare utformning. Avtalets parter har även frekvent informerat om MU-avtalet under de senaste åren, vilket lett till att kännedomen om avtalet har ökat. Sedan det första MU-avtalet trädde i kraft 2009 har Kulturrådet haft som mål att avtalet ska vara normgivande för alla slags utställningsarrangörer, vilket även regeringen fastställer i sin handlingsplan för bild och form från 2016. Resultaten i denna rapport visar på positiva tendenser till att uppnå målet.

Offentliga aktörer följer avtalet i störst utsträckning

I rapporten redovisas tillämpningen av MU-avtalet utifrån ett antal olika arrangörskategorier. De statliga utställningsarrangörerna är den arrangörstyp som följer MU-avtalet i allra störst utsträckning, 94 procent anger att de följer avtalet. I undersökningen från 2013 angav endast 75 procent av de statliga arrangörerna att de följde MU-avtalet. Statliga arrangörer är också den arrangörstyp som till största del betalar både utställnings- och medverkansersättning. För att understryka MU-avtalets betydelse och säkerställa dess efterlevnad hos statliga aktörer har samtliga statliga museimyndigheter som bedriver utställningsverksamhet under 2020 och 2021 fått i uppdrag av regeringen att särskilt redovisa utbetalda ersättningar till konstnärer som gjorts i enlighet med avtalet. Uppdraget har troligtvis bidragit till att öka de statliga arrangörernas kunskap om MU-avtalet och att de är bundna att tillämpa avtalet. Eftersom de statliga utställningsarrangörerna är juridiskt bundna att följa MU-avtalet borde andelen av dessa som tillämpar avtalet vara 100 procent. Anledningen till att vissa statliga aktörer inte följer MU-avtalet bör utredas vidare.

I undersökningen framkommer att de regionala utställningsarrangörerna tillämpar MU-avtalet i nästan lika stor utsträckning som de statliga aktörerna. Den höga andelen (93 procent) som tillämpar MU-avtalet kan bland annat ha sin förklaring i Kulturrådets årliga uppföljning av regionala utställningsarrangörer som ingår i kultursamverkansmodellen. Genom enkätutskicket blir regionerna årligen påmind om avtalets existens. Resultatet av uppföljningen visar att samtliga av de svarande utställningsarrangörerna inom kultursamverkansmodellen tillämpade MU-avtalet, helt eller delvis, under 2020.¹² Detsamma gällde 2019, medan andelen 2018 och 2017 var 86 respektive 80 procent.¹³ Kulturrådet diskuterar även MU-avtalet i de årliga dialogerna kring kultursamverkans-

12. Kulturrådet, 2021.

13. Ibid.

modellen som vi och regionerna genomför tillsammans. Dessutom har avtalet diskuterats i samband med Kulturrådets uppföljning av de regionala kulturplanerna – både i dialoger med regionala kulturchefer och i uppföljningsmöten med bidragssökande organisationer.

Andelen som tillämpar MU-avtalet bland kommunala aktörer har ökat kraftigt sedan 2013, från 31 till 77 procent. I enkätsvaren finns inget som närmare skulle kunna förklara vad denna ökning beror på. Tvärtom tyder fritextsvaren på att kommunerna ofta saknar medel för att ersätta konstnärerna enligt avtalet. Det är dock rimligt att anta att de förändringar som gjordes i avtalet 2014 har gjort det lättare även för kommunala utställningsarrangörer att tillämpa avtalet.

Begränsade ekonomiska resurser försvårar användandet

Knappt 20 procent av respondenterna anger att de inte följer MU-avtalet. Det är främst privata aktörer och ideella föreningar som inte tillämpar MU-avtalet i lika stor utsträckning. I fritextsvaren framkommer att den främsta anledningen till att avtalet inte följs är begränsade ekonomiska resurser, arrangören har helt enkelt inte råd att ersätta konstnären enligt avtalet.

Att privata aktörer inte använder MU-avtalet i så stor utsträckning kan bero på att de är kommersiellt inriktade aktörer som säljer konst med vinstsyfte och ser utbetalningen av vinsten till konstnären efter försäljning som tillräcklig ersättning för konstnären. Utställningar renderar dock inte alltid i en försäljning, vilket i dessa fall innebär att utställningen snarare blir en ren kostnadspost för konstnären. Privata gallerier som tydligt arbetar med provisionsförsäljning undantogs visserligen från enkätutskicket i denna undersökning, men eftersom gränsen för vad som räknas som ett provisionsbaserat galleri kan vara svår att dra är det rimligt att anta att flera av respondenterna likväl kan hänföras till denna kategori.

De ideella föreningarna erbjuder ett utbud inom bildkonst, form och konsthantverk över hela landet, oftast utan kostnad för besökaren. Det är inte ovanligt att de ideella föreningarnas utställningar till stor del produceras genom oavlönat arbete, och verksamhetsledarna är ofta själva konstnärer. De mindre ekonomiska resurserna gör det därför svårt för föreningarna att ersätta konstnärer enligt MU-avtalets tariffer.

Anslagsposten som styr Kulturrådets bidragsgivning till utställningsarrangörer låg under en lång tid stilla på cirka 28 miljoner kronor. Under de senaste åren har dock staten försökt kompensera den långvariga underfinansieringen av bildkonst-, form- och konsthantverksområdet och anslaget har höjts till 46 miljoner kronor. I förslaget till budgetproposition för 2022 höjs anslaget tillfälligt med ytterligare 15 miljoner kronor, bland annat för att öka ersättningarna till konstnärer för utfört arbete.¹⁴ Mellan åren 2016 och 2018 har bildkonst, form och konsthantverk prioriterats i Kulturrådets utvecklingsbidrag inom regional kulturverksamhet. År 2018 blev den professionella bild- och formverksamheten även ett eget konstområde för bidragsgivningen inom kultursamverkansmodellen vid sidan av till exempel teater, dans och musik, museiverksamhet samt litteraturfrämjande.

Satsningen på bildkonst-, form- och konsthantverksområdet märks inte bara i Kulturrådets verksamhet utan även inom offentlig sektor generellt. Mellan 2010 och 2019 ökade de offentliga bidragen (kommunala, regionala och statliga) till verksamhetsområdet bild och form med 260 procent.¹⁵ Bidragen till området utgör dock en mycket liten del, 1,5–2 procent, av de totala offentliga bidragen till olika konstformer. Trots att det offentliga stödet till bildkonst, form och konsthantverk har höjts de

14. Prop. 2021/22:1.

15. Kulturrådet, 2020a.

senaste åren visar enkätresultaten att de ekonomiska utmaningarna för utställningsarrangörer fortsatt är stora.

Svårigheter att betala ut medverkansersättningen

Bland de aktörer som tillämpar MU-avtalet anger nästan 60 procent att de betalar ut både utställningsersättning och medverkansersättning. Motsvarande andel i 2013 års undersökning var 55 procent, vilket innebär endast en liten förändring. Det är främst medverkansersättning som inte betalas ut bland arrangörerna. Den vanligaste anledningen till det är återigen avsaknad av ekonomiska resurser för att kunna betala ut ersättningen. De ekonomiska utmaningarna illustreras bland annat av att drygt 8 av 10 svarande sällan eller aldrig avtalar om högre ersättningsnivåer än de miniminivåer som finns i avtalet.

För att öka möjligheten att betala ut medverkansersättningen efterlyser respondenterna också tydligare skrivningar om ersättningen i avtalet. De anger svårigheter att räkna ut ersättningen och föreslår fasta tariffer, på samma sätt som för utställningsersättningen. De ger också förslag på att göra medverkansersättningen tvingande på samma sätt som utställningsersättningen.

Förslagen visar att det finns en okunskap om att skälig ersättning ska betalas till konstnären för konstnärens arbete i samband med en utställning enligt allmänna avtalsrättsliga grunder, om inte annat har överenskommits. Det kan dock vara svårare att avgöra i de fall där konstnären till exempel producerar ny konst för en utställning. Detta trots att det ofta kan krävas stora investeringar av en konstnär för att skapa ny konst till en utställning. Den aktuella domen i tingsrätten i det så kallade Strandverket-målet visar dock att en beställning av ny konst kan ses som ett uppdrag som medför att konstnären kan förvänta sig någon form av motprestation från utställningsarrangören om ersättningen inte tydligt har avtalats bort.¹⁶

Konstnärer inom bildkonst, form och konsthantverk är de som tjänar allra minst jämfört med utövare inom andra konstområden. De har dessutom sällan anställningar till skillnad från exempelvis skådespelare, musiker eller dansare.¹⁷ Medverkansersättningen, som kan sägas motsvara en slags lön, spelar därför en viktig roll för att konstnärerna ska kunna leva på sitt yrke. För att medverkansersättningen ska betalas av alla utställningsarrangörer i större utsträckning krävs det generellt ökade resurser, men våra enkätsvar visar också att ersättningen behöver formuleras tydligare i avtalet och vara lättare att räkna ut för arrangören och konstnären.

Utmaningar för MU-avtalet när samtidskonsten förändras

MU-avtalet är från början huvudsakligen inriktad på en traditionell, tidsbegränsad utställning med fysiska verk som ägs av konstnären. I fritextsvaren framkommer dock att MU-avtalet är otidsenligt, eftersom det är svårt att tillämpa på delar av dagens icke-traditionella konst. Utställningsproduktionen har förändrats och konst kan visas på en mängd olika sätt och på en mängd olika platser där den konstnärliga processen ofta är själva verket. Digitala visningsplatser av konstverk har genomgående

16. Göteborgs tingsrätts dom den 17 december 2020 (T 18097–19). I målet prövades frågor kring utställningsavtal och ersättning till en konstnär som bjöds in till konsthallen Strandverket i Kungälv. I domen klargjordes bland annat att muntliga avtal är bindande samt hur skälig ersättning för beställt arbete inför en utställning kan beräknas. Domen kommer inte att överklagas och är därmed inte heller prejudicerande.

17. Konstnärsnämnden, 2016.

blivit alltmer förekommande och coronapandemin har påskyndat utvecklingen av digitala utställningar. Förändringen i sättet att producera och visa konst innebär att utställningsersättningen upplevs som svår att tillämpa för nya slags konstnärliga produktioner.

Denna utveckling går även att se i Kulturrådets bidragsgivning. Vi har sedan 2010 reserverat en del av beviljat bidrag till utställningsersättning för utställande konstnärer. Eftersom ansökningarna innehåller allt färre traditionella utställningar där utställningsersättning betalas ut, så har det reserverade beloppet för utställningsersättning minskat för varje år då det sökta beloppet för utställningsersättning har minskat. Det reserverade beloppet för utställningsersättning sjönk från 13,4 miljoner kronor 2017 till cirka 10 miljoner kronor år 2019 och 2020.¹⁸ Från och med bidragsgivningen för 2021 kommer därför ett belopp att reserveras till konstnärer som innehåller *både* utställningsersättning och medverkansersättning enligt MU-avtalet. Detta för att möjliggöra ersättning för ett mer processinriktat arbete där medverkansersättningen passar bättre.

När det gäller tillämpningen av MU-avtalet på digitala utställningarna krävs i dag en avtalstolkning, det vill säga att MU-avtalet tillämpas på digitala utställningar i den mån det går. För att avtalet ska kunna tillämpas helt tillfredsställande även på digitala utställningar krävs troligtvis en omformulering av avtalet. Det innebär dock ett komplicerat arbete eftersom hela den omfattande regleringen av upphovsrätten för bilder på webben tillkommer.

Utställningsersättning vanligt men kan förenklas

Även om det är vanligare att betala ut utställningsersättning än medverkansersättning ser respondenterna utvecklingsmöjligheter även för den delen av MU-avtalet. Enligt fritextsvaren upplever de svarande svårigheter att räkna ut utställningsersättningen med hjälp av tabellerna i tariffbilagan. Tabellerna upplevs som oflexibla, vilket resulterar i tolkningssvårigheter som bland annat handlar om att hitta rätt tabell för den typ av utställning de ska producera. För att underlätta för utställningsarrangörerna ser Kulturrådet därför ett behov av att utreda om tariffbilagan och tabellerna bör arbetas om.

I fritextsvaren föreslås ett separat bidrag för just utställningsersättning som arrangören kan söka, förslagsvis från Kulturrådet, regioner eller kommuner. Sedan 1991 har Kulturrådet fördelat särskilda medel för utställningsersättning inom bidragsgivningen. Tidigare fördelades ersättningen som ett separat bidrag som utställningsarrangörerna kunde söka från Kulturrådet. Den möjligheten togs bort 2010 och utställningsersättningen inkluderades i stället som en reserverad del av det beviljade verksamhetsbidraget. Förändringen genomfördes i syfte att öka arrangörernas eget ansvarstagande för att betala ut ersättning till konstnärerna och för att de skulle se ersättningen som en ordinarie utgift i budgeten. Då Kulturrådet kräver medfinansiering för att en ansökan ska bli beviljad förutsätter myndigheten att den sökande också använder sin medfinansiering för att täcka kostnader för ersättning enligt MU-avtalet. Det kan vara kommunala eller regionala bidrag eller annan slags finansiering.

Den tidigare fördelningen av det separata bidraget för utställningsersättningen medförde också en större administrativ börda då myndigheten behövde hantera två ansökningar från samma utställningsarrangör; en ansökan om verksamhetsbidrag och en ansökan om utställningsersättning. Det var ytterligare en anledning till att möjligheten att söka separat bidrag togs bort. Att återgå till det tidigare systemet med ett separat bidrag ser inte Kulturrådet som en rimlig lösning. Som tidigare konstaterats är det viktigt att utställnings- och medverkansersättning enligt avtalet ses som en

18. Kulturrådet. 2018, 2020b, 2021.

reguljär utgift av utställningsarrangören och inte som en kostnad separerad från arrangörens övriga kostnader.

Behov av mer kunskap och information om MU-avtalet

Drygt 8 av 10 svarande upplever att de har tillräcklig information om MU-avtalets tillämpning. Samtidigt anser bara knappt hälften av de svarande att deras organisation har ganska eller mycket hög kunskap om MU-avtalet. Privata aktörer och ideella föreningar är de arrangörskategorier som i störst utsträckning anger att de saknar tillräcklig information och har låg kunskap om MU-avtalet. Det är också de grupper som tillämpar MU-avtalet i lägst utsträckning. Att det finns en koppling mellan kunskapsnivå och graden av tillämpning av avtalet är inte förvånande. Dessa aktörer har i regel mindre resurser, både för att kunna betala ut ersättningar och för att kunna ta till sig information om avtalet. Kommunala och regionala aktörer är de grupper där störst andel uppger hög kunskap om MU-avtalet. Den upplevda kunskapen i dessa grupper är alltså, något förvånande, större än bland statliga aktörer, trots att avtalet för de statliga aktörerna är bindande.

Flera arrangörstyper har huvudmän som beslutar om budget för verksamheten. De regionala och kommunala huvudmännen kan även ta principbeslut om att MU-avtalet ska följas. En fjärdedel av de svarande får särskilda anslag från sina huvudmän för ersättningar som betalas i samband med utställningar enligt MU-avtalet. Det är ganska ovanligt att arrangörernas tillämpning av MU-avtalet har lett till ökade resurser från deras huvudmän, drygt en av tio respondenter anger att det har skett.

På kommunal nivå menar en del av de svarande att resurserna till arrangörer som tillämpar MU-avtalet har minskat på grund av sparkrav inom kommunen. Andra svarande anger i stället att vissa regioner, såsom Västra Götalandsregionen, arbetar systematiskt med frågan och att arrangörerna har fått extra medel för medverkansersättning som sedan blivit permanenta. Den övergripande bilden är dock att kommunala och regionala huvudmän inte verkar ta MU-avtalet i särskilt beaktande i rollen som bidragsgivare. Däremot upplevs statliga bidragsgivare, som Konstnärsnämnden och Kulturrådet, ha bättre kunskap om hur MU-avtalet påverkar arrangörernas och konstnärernas ekonomi.

När respondenterna anger vilka aktörer som behöver mer kunskap om MU-avtalet är politiker den grupp som nämns av störst andel. Samma resultat framkom i undersökningen från 2013. I fritextsvaren visas en frustration över att en del politiker inte verkar förstå vad det egentligen kostar att ställa ut en konstnär utan förutsätter att en utställning produceras med förhoppningen att konstnären gör det gratis. Resonemangen påminner om diskussioner som Kulturrådet tidigare fört med representanter för konstnärer, där de påpekar orimligheten i att konstnären ska arbeta utan ersättning medan till exempel utställningstekniker, verksamhetsledare och lokalvärdare får ersättning. Eftersom det är politiker som bestämmer bidragsnivåerna till arrangörerna önskas riktad information om MU-avtalet just till politiker för att öka förståelsen för vad det kostar att ställa ut konstnärer. Det finns även önskemål om informationsinsatser till andra målgrupper, såsom tjänstemän och konstnärer. Bland annat nämns den MU-kampanj som KRO och konstkonsulenterna genomförde 2009 som ett bra exempel.

Kulturrådet har sedan länge informerat om att myndighetens bidragsmottagare bör sätta hållbara budgetar i sina ansökningar. Ersättningen för arbetet ska vara rimlig både till verksamhetsledarna och till de medverkande konstnärerna för att verksamheten ska vara hållbar och genomförbar. Trots Kulturrådets insatser förekommer det bland ansökningarna budgetar som inte speglar en skälig ersättning. Detta kan anses bero på två anledningar: Dels kan de sökande sakna kunskap om vad som är en skälig ersättning för de medverkande personerna i verksamheten, dels är de sökta summorna i ansökan ofta högre än den summan som Kulturrådet har att fördela i beviljat bidrag. De sökande kan därför medvetet ange en lägre budget än vad som är rimligt för att de tror att det förbättrar deras chanser

att få bidrag och eftersom de vet att de ändå inte kommer att beviljas hela det sökta beloppet. Följden blir att de budgetar som anges i ansökningarna inte överensstämmer med de faktiska kostnader som krävs för att driva en utställningsverksamhet. Det i sin tur innebär att förfarandet att upprätta budgetar som inte anger skälig ersättning till de medverkande upprätthålls.

Olika förutsättningar för arrangörskategorierna

I enkätsvaren framkommer en oro för att det skapas en obalans mellan utställningsarrangörer med statligt och regionalt stöd och mindre konstinstitutioner i till exempel kommunal regi som inte har möjlighet att erhålla statligt stöd. De kommunala konsthallarna står för en betydande del av infrastrukturen inom bildkonst, form och konsthantverk i Sverige, men enligt fritextsvaren saknar de ofta ekonomiska medel till produktion av utställningar. Den upparbetade kontakt som Kulturrådet har med regionerna i kultursamverkansmodellen genom dialoger och uppföljningar saknas med kommunerna.

MU-avtalet i sig binder bara de statliga utställningsarrangörerna, men det kan vara juridiskt bindande via andra former av styrdokument i region, kommun eller hos annan arrangör. I fritextsvaren framkommer önskemål om att även andra utställningsarrangörer än de statliga ska vara juridiskt bundna av MU-avtalet. Staten är part i MU-avtalet och kan därför binda sina egna organisationer till avtalet, det vill säga alla statliga utställningsarrangörer. Staten har dock inte samma möjligheter att binda andra aktörer, såsom regioner eller kommuner, vid avtalet. Om målet är att flera aktörer än de statliga ska använda MU-avtalet i större utsträckning behövs det därför andra insatser från statligt håll.

En samlande paraplyorganisation saknas

Bildkonst-, form- och konsthantverksområdet har en svag infrastruktur, små ekonomiska marginaler och relativt få institutioner. Trots att området har ett flertal viktiga organisationer, såsom Sveriges Museer, Sveriges konstföreningar, Konstfrämjandet, Galleriförbundet och de lokalhållande organisationerna¹⁹, finns det ingen samlande, enskild paraplyorganisation som förenar olika utställningsarrangörers gemensamma intressen. Sådana intresseorganisationer finns inom andra konstområden, som till exempel scenkonst och musik. Inom bildkonst-, form- och konsthantverksområdet har konstnärerna genom KLYS²⁰ en paraplyorganisation som samlar många av konstnärerna i Sverige och som arbetar för konstnärernas villkor, men utställningsarrangörerna har alltså ingen motsvarande organisation.

Kulturrådets roll i MU-avtalet

Kulturrådet har fått i uppgift av regeringen att göra MU-avtalet allmänt känt. Det sker dels genom vårt arbete med att vara ordförande i referensgruppen, dels genom våra handläggare som informerar om MU-avtalet och svarar på inkommande frågor. Frågorna kommer från olika sorters utställningsarrangörer, bland annat Kulturrådets egna bidragsmottagare. De flesta frågor handlar om hur avtalet ska tillämpas, det vill säga hur olika formuleringar i avtalet kan tolkas. Kulturrådet kan erbjuda den frågande aktören grundläggande information om avtalet. Mer komplicerade frågor tas upp för diskussion i referensgruppen.

19. Till de lokalhållande organisationerna räknas Bygdegårdarnas Riksförbund, Riksföreningen Våra Gårdar samt Folkets Hus och Parker.

20. KLYS = Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd.

I fritextsvaren i enkäten återkommer en önskan om en aktör som kan genomföra utbildningar, utöva påtryckningar gentemot politiker, göra uppföljningar, skicka ut avtalsmallar och rådgöra vid svårigheter med avtalstolkning. Det förekommer även förslag på att fördela separata bidrag till medverkans- och utställningsersättning, vilket Kulturrådet inte förespråkar. I rollen som statlig myndighet ska vi inte heller utöva påtryckningar på politiker eller rådgöra hur avtalet ska tolkas och därmed ta ställning i en eventuell tvist. Kulturrådet är ingen rättsvårdande instans utan en bidragsgivande myndighet som utövar sitt uppdrag utifrån de statliga värdegrunderna. Flera av de efterfrågade insatserna kan med fördel snarare genomföras av en samlande paraplyorganisation för utställningsarrangörer som bevakar sina medlemmars intressen, något som alltså saknas.

Däremot ser vi möjligheter att kunna utveckla myndighetens informationsinsatser om MU-avtalet. Den statliga myndigheten Konstnärsnämnden har utvecklat verktyget *Konstnärsguiden* som samlar information anpassad till konstnärernas sysselsättning, till exempel information om avtal och upphovsrätt. Kulturrådet skulle på motsvarande sätt kunna skapa en guide för arrangörer där de kan hämta information om MU-avtalet, avtalsskrivande, budgetkalkylering och liknande. Det skulle kunna stärka framför allt små arrangörer och skapa mer hållbara verksamheter. En ökad kunskap om innehållet i MU-avtalet och avtalsskrivande stärker även de utställande konstnärernas förutsättningar. Kulturrådet skulle också kunna samla information från arrangörerna om deras behov och informera andra aktörer, till exempel regioner, kommuner och andra statliga myndigheter, om arrangörernas situation.

Kulturrådets verksamhet består utöver bidragsgivning och främjande arbete även av utredning och uppföljning. Resultaten i denna undersökning bygger på hur respondenterna beskriver situationen ett "vanligt" år, det vill säga utan pandemins påverkan på verksamheten. Eftersom pandemin har inneburit stora utmaningar för såväl arrangörer som konstnärer ser Kulturrådet ett behov av att göra en fördjupad studie av hur pandemin påverkat utställningsarrangörerna och deras användning av MU-avtalet.

MU-avtalet – på rätt väg men med utvecklingspotential

Sedan undersökningen 2013 har användandet av MU-avtalet bland respondenterna ökat och andelen arrangörer som avtalar om högre nivåer av utställningsersättning är större. I de svarandes reflektioner kring MU-avtalet framkommer att flertalet är positiva till avtalet och att det anses ha stärkt konstnärernas villkor. Avtalet uppges ha inneburit ett lyft för utställningsverksamheten och det har förenklat förhandlingsläget om ersättningar mellan arrangörer och konstnärer. Det har även inneburit en tydligare och bättre fördelning av statliga resurser, samtidigt som problem med jäv och godtycklighet har minskat. En majoritet av respondenterna svarar dessutom "vet ej" på frågan om de tycker att MU-avtalet behöver förändras. I övrigt är det en dubbelt så stor andel som *inte* anser att avtalet behöver förändras, än andelen som tycker att en förändring bör ske. När de svarande får frågor om huruvida MU-avtalet har påverkat utställningarnas antal och längd samt antal utställda konstnärer anser majoriteten att MU-avtalet inte har haft en sådan påverkan.

Samtidigt visar vissa resultat att det fortfarande finns utmaningar i arbetet med MU-avtalet. Trots att andelen som tillämpar MU-avtalet har ökat finns det fortfarande statliga aktörer som, trots att de ska, inte använder MU-avtalet. Drygt 4 av 10 svarande följer inte MU-avtalet i sin helhet, det vill säga de betalar inte ut både medverkans- och utställningsersättning. Även om en majoritet av respondenterna inte upplever att MU-avtalet har påverkat antalet utställningar och utställda konstnärer anger en dryg femtedel att MU-avtalet har inneburit att antalet konstnärer som ställs ut har minskat. Ett minskat antal konstnärer som ställs ut kan få negativ inverkan på såväl konstnärers försörjningsmöjligheter som möjligheten för publik att ta del av ett varierat konstutbud. I respondenternas fritextsvar framkommer det även flera önskemål om insatser för att öka användningen av MU-avtalet. Utöver den nämnda problematiken med resurser lyfter de svarande fram en förenkling av och en

större flexibilitet i avtalet, tydligare riktlinjer kring hur man beräknar ersättningarna och en förbättrad kommunikation kring avtalet.

Av de olika konstområdena är konstnärer inom bildkonst, form och konsthantverk den grupp som har lägst inkomster.²¹ Trots att staten under de senaste åren prioriterat bildkonst, form och konsthantverk i olika satsningar kan vi konstatera att konstområdet fortsatt är under hårt tryck och att infrastrukturen är fortsatt svag. Pandemin har ytterligare förstärkt utmaningarna, med begränsningar i publik och antal utställningar. Utställningsarrangörerna har dessutom fått en förhållandevis liten del av det krisstöd som staten fördelat genom Kulturrådet. En viktig del i att stärka förutsättningarna för utställningsarrangörer och konstnärer är att förbättra möjligheterna att följa MU-avtalet. Resultaten i den här undersökningen liknar i många fall de som framkom i undersökningen 2013, trots att avtalet reviderades året efter. Vår förhoppning är att de utvecklingsmöjligheter som belyses i denna rapport kan förverkligas de kommande åren, så att användningen av MU-avtalet ökar ytterligare.

Sammanfattning av utvecklingsområden

Denna rapport har tydliggjort ett antal behov för att tillämpningen av MU-avtalet ska öka. Utifrån dessa behov har vi identifierat följande utvecklingsområden i det fortsatta arbetet med avtalet:

Utvecklingsområden för Kulturrådet

- Utveckla informationsinsatser om att MU-avtalet finns och hur det ska tillämpas till olika slags arrangörskategorier.
- I samråd med berörda parter ta fram ett uppdaterat, reviderat avtal som är enklare att förstå och tillämpa för arrangörerna och konstnärerna.
- Genomföra en fördjupad studie av pandemins inverkan på arrangörernas användning av MU-avtalet.
- Genomföra en fördjupad studie av de statliga aktörer som inte följer MU-avtalet, med tillhörande insatser för att öka användningen.

För att dessa insatser ska kunna genomföras ser Kulturrådet ett behov av att ytterligare medel tillförs myndigheten. Detta kommer att specificeras i myndighetens kommande budgetunderlag.

Utvecklingsområden för övriga aktörer

- Ökade resurser från statliga, regionala och kommunala aktörer till utställningsarrangörer som tillämpar MU-avtalet.
- Utveckling av en samlande intresseorganisation för utställningsarrangörer som kan bidra till att arrangörernas perspektiv framhävs tydligare i diskussionen om avtal och ersättningar till konstnärer.

21. Konstnärsnämnden, 2016.

Referenser

Göteborgs tingsrätts dom den 17 december 2020 (T 18097–19).

Konstnärsnämnden (2016). *Konstnärernas demografi, inkomster och sociala villkor*.

Kulturrådet (2013). *MU-avtalet – nulägesanalys och förslag till revidering*.

Kulturrådet (2018). *Årsredovisning 2017*.

Kulturrådet (2020a). *Kultursamverkansmodellen, uppföljning av ekonomi och personal 2019*.

Kulturrådet (2020b). *Årsredovisning 2019*.

Kulturrådet (2021). *Årsredovisning 2020*.

Proposition 2021/22:1. *Utgiftsområde 17. Kultur, medier, trossamfund och fritid*.

Regeringens skrivelse 2020/21:109. *Politik för konstnärers villkor*.

Regeringsbeslut Ku2013/2363/KO och Ku2014/3/KO om nuvarande MU-avtalet.

Regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende Statens kulturråd, Ku2021/00966, Ku2021/01181, Ku2021/01184.

SOU 2018:23. Konstnärspolitiska utredningen. *Konstnär – oavsett villkor?*

Bilaga

Avtal om upphovsmäns rätt till ersättning
vid visning av verk samt medverkan vid
utställning m.m., MU-avtalet

MU-avtalet

AVTAL OM UPPHOVSMÄNS RÄTT TILL ERSÄTTNING VID VISNING AV VERK SAMT MEDVERKAN VID UTSTÄLLNING M.M.

mellan svenska staten, representerad av Statens kulturråd å ena sidan och Konstnärernas Riksorganisation, Föreningen Sveriges Konsthantverkare och Industriformgivare, Föreningen Svenska Tecknare och Svenska Fotografers Förbund, å andra sidan.

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Definitioner

I detta avtal avses med

- ”arrangör”: statlig myndighet eller statlig institution som anordnar tillfällig utställning av verk eller upplåter lokal för sådan;
- ”avtalet”: detta avtal mellan svenska staten och organisationerna om inte annat särskilt anges;
- ”medverkansersättning”: ersättning som arrangör betalar till upphovsman i samband med visning av dennes verk och som inte utgör utställningsersättning, se bl.a. 4 § punkterna 1–2 nedan;
- ”organisationerna”: Konstnärernas Riksorganisation, Föreningen Sveriges Konsthantverkare och Industriformgivare, Föreningen Svenska Tecknare och Svenska Fotografers Förbund;
- ”tillfällig utställning”: utställning som varar upp till ett år;
- ”upphovsman”: utställande konstnär, fotograf, tecknare, konsthantverkare, formgivare m.fl. som har skapat ett verk;
- ”utställning”: utställning till vilken allmänheten eller en större sluten krets äger tillträde;
- ”utställningsersättning”: ersättning som arrangör ska betala till upphovsmannen för visning av verk i upphovsmannen ägo för allmänheten eller en större sluten krets genom tillfällig utställning inom och utom landet;
- ”verk”: alster av bildkonst, fotografi, illustrationer, konsthantverk eller verk som tillkommit på annat sätt och som avses i 1 och 49 a §§ lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

1 §. Avtalets ändamål

Detta avtal reglerar:

1. Former för förhandling, avtalsinnehåll och avtalsslutande mellan arrangör av utställning och utställande upphovsman i samband med visning av verk som är i upphovsmannens ägo.
2. Skyldighet för arrangör att i enlighet med bestämmelserna i detta avtal betala utställningsersättning till upphovsman för visning av verk som är i upphovsmannens ägo.
3. Fastställande av storlek på utställningsersättning som arrangören ska betala till upphovsmannen.
4. Arrangörens åtaganden vid avbrott i utställning och stöld eller skada på upphovsmannens verk.

Utställningsersättningen kan inte avtalas bort genom enskild uppgörelse mellan arrangör och upphovsman eller omvandlas till att till exempel täcka betalning för upphovsmannens arbete eller

andra omkostnader, d.v.s. medverkansersättning. Avtalsvillkor som inte ger upphovsmannen rätt till utställningsersättning i enlighet med detta avtal är utan verkan mot upphovsmannen.

2 §. Avtalets omfattning

En arrangör av en tillfällig utställning är skyldig att tillämpa detta avtal vid visning av verk som är i upphovsmannens ägo.

1. Avtalet omfattar vid tidpunkten för den aktuella utställningen levande upphovsmän, oberoende av organisationstillhörighet, hemvist eller nationalitet.
2. Avtalet omfattar arrangörer som är statlig myndighet eller statlig institution.

ENSKILDA AVTAL MELLAN ARRANGÖR OCH UPPHOVSMAN

3 §. Former för förhandling, avtalsinnehåll och avtalslutande

Detta avtal ska ligga till grund för enskilda avtal som ska upprättas mellan arrangörer och upphovsmän. Arrangören är skyldig att så långt som möjligt före utställningen uppta förhandling och sluta ett skriftligt avtal med upphovsmannen. Avtalet ska reglera villkoren för upphovsmannens medverkan i utställningen. Upphovsmannen har rätt till utställningsersättning i enlighet med detta avtal om arrangören visar upphovsmannens verk även om ett enskilt skriftligt avtal inte har träffats med arrangören.

Vid utställningar med flera upphovsmän kan avtal träffas med en grupp av upphovsmän, om upphovsmännen uppträder och presenteras som en grupp. I annat fall ska enskilt avtal träffas med varje deltagande upphovsman.

Parterna förutsätter att arrangören i samråd med organisationerna upprättar en avtalsmall eller använder en av organisationerna gemensamt upprättad avtalsmall som grund för de enskilda avtalen.

4 §. De enskilda avtalens innehåll

Det enskilda avtalet mellan arrangör och upphovsman ska reglera:

1. Ersättning för kostnader som uppstår i samband med utställningen, till exempel kostnader för frakt, försäkring, resor, teknisk utrustning med mera.
2. Övriga ersättningar för utställningsuppdraget, så som betalning för upphovsmannens arbete inför, under och efter utställning. Exempel på arbete som ska regleras är upphovsmannens arbete med produktion, katalog, hängning/montering, möten, deltagande i programverksamhet och efterarbete.
3. Upphovsrättsligt nyttjande av upphovsmannens verk efter avslutad utställning. Exempel på nyttjande är publicering av bilder på arrangörens hemsida.
4. Ersättning för arrangörens visning för allmänheten av verk enligt fastlagd tariff för utställningsersättning (se 5 § i detta avtal).
5. Information om vilka arrangörer som visar utställningen vid utställningar på mer än en plats.
6. Tidpunkt och former för redovisning av ekonomisk ersättning till upphovsmannen.

De enskilda avtalen ska därutöver innehålla en beskrivning av utställningen med angivande av utställningstid, plats eller platser, ansvarig arrangör, deltagande upphovsmän, leveranstider, förteckning av verk med mera.

BESTÄMMELSER FÖR UTSTÄLLNINGERSÄTTNING

5 §. Utställningsersättning

En arrangör av en tillfällig utställning ska betala utställningsersättning till upphovsmannen när verk som är i dennes ägo visas för allmänheten eller större sluten krets.

Utställningsersättningens storlek regleras i bilagd tariff. Av tariffen framgår även lägsta ersättningsbelopp. Publikstatistik för verksamhetsåret före den aktuella utställningen och den tid denna ska vara bestämmer ersättningsnivån för varje utställning. Beloppen i tariffen räknas upp med konsumentprisindex (KPI) för första gången inför kalenderåret 2015 och därefter vart tredje kalenderår. Statens kulturråd ska bevaka att detta sker. Beloppet avrundas till närmast högre hundratal kronor.

Upphovsman har inte rätt till ersättning när det är fråga om:

1. Utställning av verk som utförts av elev i utbildning, om utställningen anordnas i samband med elevens utbildning.
2. Utställning av verk som lämnats in för utställning och ställs ut utan att arrangören i förväg gjort en bedömning av verket.
3. Utställning av verk som utförts av barn upp till 18 år.
4. Utställning av verk som har producerats inom ramen för arrangörens pedagogiska verksamhet.

AVBROTT, STÖLD OCH SKADA I SAMBAND MED UTSTÄLLNING

6 §. Vid avbrott i utställning

Om arrangören till följd av stöld, skada eller annan omständighet, som äger rum under den tid då verket enligt enskilt avtal varit ur upphovsmannens besittning, inte längre kan visa de utställda verken ska den ersättning som regleras i enskilt avtal samt utställningsersättning enligt tariff betalas för hela den avtalade utställningstiden.

7 §. Vid stöld eller skada

Arrangören ska ersätta upphovsmannen för förlust som uppstår genom att verk stulits eller skadats under den tid då det enligt avtal varit ur upphovsmannens besittning.

ÖVRIGA BESTÄMMELSER

8 §. Referensgrupp för uppföljning av avtalet mellan svenska staten och organisationerna

I syfte att följa upp hur detta avtal implementeras och tillämpas ska det finnas en av parterna gemensamt tillsatt referensgrupp. För att fullgöra sina uppgifter ska gruppen på begäran beredas tillgång till enskilda avtal som upprättats mellan upphovsman och arrangör. Referensgruppen kan även göra vägledande uttalande vid en eventuell tvist mellan en arrangör och en upphovsman om tillämpningen av detta avtal.

Referensgruppen ska utgöras av sju ordinarie ledamöter varav tre utses av organisationerna och tre av Statens kulturråd. Parterna utser gemensamt en sjunde ledamot. En representant för Statens kulturråd ska vara referensgruppens ordförande. Gruppen kan till sammanträden bjuda in arrangör, upphovsman och andra berörda parter för diskussioner.

Referensgruppen ska ha minst två sammanträden per kalenderår. Därutöver kan gruppen sammankallas om någon av avtalets parter begär det. Möten ska protokollföras och justeras av samtliga avtalsparter.

9 §. Tvist mellan upphovsman och arrangör

Tvist om tillämpningen av enskilda avtal mellan upphovsman och arrangör ska i första hand lösas genom förhandling mellan upphovsmannen eller arrangören. Upphovsman eller arrangör har rätt att hänskjuta frågor om detta avtals tillämplighet och tolkning till referensgruppen som kan lämna ett vägledande uttalande i sakfrågan.

Om enighet inte kan uppnås får tvisten hänskjutas till slutlig prövning i allmän domstol.

10 §. Avtalsperiod och uppsägning

Avtalet gäller när det godkänts av regeringen. Avtalet gäller från och med den dag som regeringen bestämmer tills vidare med en ömsesidig uppsägningstid om tre månader. När avtalet träder i kraft ersätter det tidigare avtal för konstnärers medverkan och ersättning vid utställningar per den dagen. Enskilda avtal som upprättats före detta avtals ikraftträdande regleras enligt det tidigare avtalet. Uppsägning från statens sida ska avse samtliga organisationer. Uppsägning från organisationernas sida ska ske av dem gemensamt.

Stockholm datum

För svenska staten
Statens kulturråd

För organisationerna
Konstnärernas Riksorganisation

Svenska Fotografers Förbund

*Föreningen Sveriges Konsthantverkare
& Industriformgivare*

Föreningen Svenska Tecknare

**Konstnärernas
Riksorganisation.**

KULTURRÅDET

SVENSKA
FOTOGRAFERS
FÖRBUND

Svenska Tecknare

TARIFF FÖR UTSTÄLLNINGERSÄTTNING

Gäller från och med den 1 januari 2021

Följande tariffer ska tillämpas för utställningsersättning enligt 5 § i "Avtal om upphovsmäns rätt till ersättning vid visning av verk samt medverkan vid utställning m m" mellan svenska staten och organisationerna.

Beräkning av utställningsersättning ska grundas på den tariff som gäller det år då utställningen visas.

Tarifferna anger miniminivåer.

RIKTLINJER FÖR TARIFF

Vid fastställande av tarifferna som arrangör ska betala till upphovsman, har arrangörerna först delats in i fyra kategorier utifrån redovisat besöksantal. Vid denna kategoriindelning har även hänsyn tagits till arrangörer som bedriver en bredare verksamhet än konstupställningar, till exempel kulturhus. Den årliga statistiken över antalet besökare som respektive arrangör presenterar ligger till grund för vilken kategori som respektive arrangör tillhör.

När det har fastställts till vilken kategori arrangören tillhör, beräknas tariffen inom den aktuella kategorin utifrån hur lång tid utställningen pågår samt antal upphovsmän vars verk ställs ut. Tarifferna tar inte hänsyn till storlek på utställning, antal verk eller vilken slags konst som visas. Varje utställning betraktas som en helhetsupplevelse.

Oavsett vilken kategori arrangören tillhör, utställningens längd och antalet upphovsmän vars verk visas, har respektive upphovsman alltid rätt till utställningsersättning med det lägsta belopp som föreskrivs i detta avtal.

1. Upprättande av enskilt avtal

Det ska framgå av det enskilda avtalet enligt 4 § i avtalet vilken kategori i tariffen som tillämpas för visning av verket samt under vilken tidsperiod utställningen ska visas.

2. Beräkning av utställningstid

När utställningsersättning fastställs beräknas utställningstiden per påbörjad kalendervecka som utställning av verk pågår. När en utställning börjar på en lördag anses första veckan omfatta nio dagar. Dag för pressvisning respektive dag för vernissage undantas från beräkning av utställningstiden.

Vid utställning av tidsspecifika verk som är kortare än en vecka, som till exempel performancekonst, har upphovsmannen rätt till utställningsersättning med det lägsta belopp som föreskrivs i detta avtal.

3. Utställningar på mer än en plats

Vid utställningar på mer än en plats ersätts varje nedslag som en utställning, där beloppet för utställningsersättning varierar beroende på vilken arrangör som visar utställningen. Tarifferna i kategori 1–4, ska användas för beräkning av utställningsersättning avseende statligt producerade utställningar oavsett om de visas på statliga institutioner eller inte.

När utställningar producerats av annan än arrangör som visar utställningen, är det institutionen som har producerat utställningen som är skyldig att sluta ett skriftligt avtal med upphovsmannen.

4. Flera upphovsmän, fördelning vid grupputställningar

Vid grupputställningar fördelas utställningsersättningen mellan upphovsmännen efter förslag från arrangören. Vid fördelningen kan hänsyn tas till utställningsyta, exponering och upphovsmännens olika roller i utställningen. Ersättningen till varje upphovsman får dock inte understiga det lägsta belopp per upphovsman som föreskrivs i detta avtal.

5. Arrangörer med filialverksamhet

För arrangörer som bedriver permanent verksamhet i filialer på flera adresser, räknas varje adress som egen konsthall.

För arrangör som tillfälligt flyttar ut verksamhet med utställningar till annan adress, gäller samma tariff som för arrangörens vanliga verksamhet.

I det följande anges vilka ersättningsnivåer som ska tillämpas av statliga myndigheter och institutioner som visar en utställning inom den egna institutionen samt statligt producerade utställningar som visas på platser och i lokaler med annan än statlig huvudman.

KATEGORI 1: STÖRRE MUSEER OCH KONSTHALLAR

- a) Centrala statliga museer, där besöksantalet överstiger 100 000 personer per år
- b) Arrangörer vars huvudsakliga verksamhet är utställningar med bild- och formkonst och där besöksantalet överstiger 100 000 personer per år
- c) Utställningar utomlands i regi av svenska staten där besöksantalet överstiger 100 000 personer per år
- d) Övriga utställningar som anordnas av arrangör med statlig huvudman, där besöksantalet överstiger 100 000 personer per år

Grundersättning

Separatutställning	4 900 kr/vecka fram till och med vecka 12
Grupputställning 2–3 deltagare	x 1,5 av beloppet för separatutställning
Grupputställning 4–8 deltagare	x 2 " "
Grupputställning 9–20 deltagare	x 2,5 " "

Minskning av utställningsersättning vid en längre utställningsperiod

- Vecka 13 till och med vecka 16, ska utställningsersättning betalas med 75 procent av grundersättningen
- Vecka 17 till och med vecka 20, ska utställningsersättning betalas med 50 procent av grundersättningen
- Vecka 21 och framåt, ska utställningsersättning betalas med 25 procent av grundersättningen

Vid var tid gällande och indexuppräknad utställningsersättning, med angivande av storleken på utställningsersättning per utställningsvecka och antal deltagare, återfinns på Statens kulturråds webbplats.

KATEGORI 2: MEDELSTORA MUSEER, KONSTHALLAR OCH KULTURHUS

- a) Centrala statliga museer, där besöksantalet understiger 100 000 personer per år
- b) Museer och konsthallar med besöksantal mellan 50 000 och 100 000 personer per år
- c) Museer med besöksantal över 100 000 personer per år, men där verksamheten inte huvudsakligen är inriktad på utställningar av bild- och formkonst
- d) Kulturhus med besöksantal över 100 000 personer per år

Grundersättning

Separatutställning	3 700 kr/vecka fram till och med vecka 12
Grupputställning 2–3 deltagare	x 1,5 av beloppet för separatutställning
Grupputställning 4–8 deltagare	x 2 ” ”
Grupputställning 9–20 deltagare	x 2,5 ” ”

Minskning av utställningsersättning vid en längre utställningsperiod

- Vecka 13 till och med vecka 16, ska utställningsersättning betalas med 75 procent av grundersättningen
- Vecka 17 till och med vecka 20, ska utställningsersättning betalas med 50 procent av grundersättningen
- Vecka 21 och framåt, ska utställningsersättning betalas med 25 procent av grundersättningen

Vid var tid gällande och indexuppräknad utställningsersättning, med angivande av storleken på utställningsersättning per utställningsvecka och antal deltagare, återfinns på Statens kulturråds webbplats.

KATEGORI 3: MINDRE MUSEER OCH KONSTHALLAR

- a) Museer med 10 000–50 000 besökare/år, oavsett om institutionen har som inriktning att visa konst eller till exempel kulturarvsinriktning
- b) Konsthallar med 10 000–50 000 besökare/år

Grundersättning

Separatutställning	2 600 kr/vecka fram till och med vecka 12
Grupputställning 2–3 deltagare	x 1,5 av beloppet för separatutställning
Grupputställning 4–8 deltagare	x 2 ” ”
Grupputställning 9–20 deltagare	x 2,5 ” ”

Minskning av utställningsersättning vid en längre utställningsperiod

- Vecka 13 till och med vecka 16, ska utställningsersättning betalas med 75 procent av grundersättningen
- Vecka 17 till och med vecka 20, ska utställningsersättning betalas med 50 procent av grundersättningen
- Vecka 21 och framåt, ska utställningsersättning betalas med 25 procent av grundersättningen

Vid var tid gällande och indexuppräknad utställningsersättning, med angivande av storleken på utställningsersättning per utställningsvecka och antal deltagare, återfinns på Statens kulturråds webbplats.

KATEGORI 4: SMÅ KONSTHALLAR OCH UTSTÄLLNINGSRUM SAMT FRIA ARENOR

- a) Konsthallar med färre än 10 000 besökare/år
- b) Fria arenor/konstnärsdriven verksamhet med färre än 10 000 besökare/år
- c) Utställningar vid ambassader
- d) Utställningar av mindre omfattning där konsten samsas med annan verksamhet i samma rum

Grundersättning

Separatutställning	1 400 kr/vecka fram till och med vecka 12
Grupputställning 2–3 deltagare	x 1,5 av beloppet för separatutställning

Grupputställning 4–8 deltagare	x 2	”	”
Grupputställning 9–20 deltagare	x 2,5	”	”

Regeln om lägsta ersättning ger högre nivåer vid kortare utställningar inom kategori 4 än vad som anges ovan, se nedan om det lägsta belopp som i sådant fall istället ska betalas till upphovsman.

Minskning av utställningsersättning vid en längre utställningsperiod

- Vecka 13 till och med vecka 16, ska utställningsersättning betalas med 75 procent av grundersättningen
- Vecka 17 till och med vecka 20, ska utställningsersättning betalas med 50 procent av grundersättningen
- Vecka 21 och framåt, ska utställningsersättning betalas med 25 procent av grundersättningen

Vid var tid gällande och indexuppräknad utställningsersättning, med angivande av storleken på utställningsersättning per utställningsvecka och antal deltagare, återfinns på Statens kulturråds webbplats.

LÄGSTA BELOPP SOM SKA BETALAS TILL UPPHOVSMAN OAVSETT KATEGORI

Lägsta belopp för utställningsersättning per upphovsman och utställning oavsett utställningens längd och oavsett om kategori 1, 2, 3 eller 4 tillämpas är:

Separatutställning	6 000 kr
Grupputställning 2–3 deltagare	3 700 kr per upphovsman
Grupputställning med 4 till 20 deltagare	2 600 kr per upphovsman

Stockholm datum

För svenska staten
Statens kulturråd

För organisationerna
Konstnärernas Riksorganisation

Svenska Fotografers Förbund

*Föreningen Sveriges Konsthantverkare
& Industriformgivare*

Föreningen Svenska Tecknare

**Konstnärernas
Riksorganisation.**

KULTURRÅDET

